

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 11.4.2025

4 | 25

**Väite: Media
voisi lopettaa
gallupit
vaalien alla**
s. 4

**Henkilöstö
raivostui Ylen
johdolle**
s. 6

**Lakko on
työntekijän
perusoikeus**
s. 39

**Maailma jakautuu.
Pitäisikö journalistinkin
valita puolensa? 14**

KUVA: RIKU HASARI

**Hyötyykö
äänestäjä
median
vaalikoneista,
kysyy Antti
Yrjönen.**

s.9

**Maaret Launis
toivoo, että
toimitukset
kohtelisivat
freelancereita
paremmin.**

s.26

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Paikallisen median pitää vaalia paikallista keskustelua

Vähemmän ilmestymiskertoja, vähemmän journalisteja, vähemmän juttuja.

Näin kertovat ensimmäiset tulokset Jyväskylän yliopiston tutkimushankkeesta *Tyhjenevätkö lehdet*, joka selvittää median omistuksen keskittymisen vaikutuksia demokratiaan.

Hanke kartoitti kahdentoista maakunta-, paikallis- ja alueellisen lehden printtisisältöjen muutosta 2013–2023. Ensitulosten mukaan sisällöistä oli kadonnut vuosikymmenessä keskimäärin kolmannes.

Paikallisjuttujen määrä oli pudonnut, vaikka niiden suhteellinen osuus kasvoikin. Paikallispoliittikkaa käsiteltiin aiempaa vähemmän. Etenkin siihen liittyvien pääkirjoitusten ja kolumnien määrä oli romahtanut. Niitä julkaistiin vuonna 2023 kymmenesosa siitä, mitä vuonna 2013.

Syiden selvittäminen odottaa tutkimushankkeen etenemistä. Väitöskirjatutkija **Niina**

Huuhtasen mukaan paikallisten näkökulmajuttujen määrän hupeneminen tuskin selittyy suoraan omistuksen keskittymisellä. Konserniomistus ei silti myöskään ole varjellut niitä katoamasta.

Kun lehdet vaihtavat omistajaa, yhtiöiden on tapana luvata vaalivansa paikallisia sisältöjä.

”Yhdistyminen ei vaikuta paikalliseen uutisointiin tai sen tärkeyteen”, kertoivat esimerkiksi Kaleva ja Ilkka medialiiiketoimintansa yhdistymisestä 3. huhtikuuta.

Aiemmat esimerkit ovat osoittaneet, ettei ”paikallisuuteen panostaminen” silti estä omistajia irtisanomasta paikallisia toimittajia.

Ja kun jäljelle jääneillä on kiire tehdä uutiset, paikallispoliittikkaa käsitteleviä kolumneja kirjoitetaan yhä harvemmin.

KEHITYS VAIKUTTAA ERITYISEN huolestuttavalta näin kunta- ja aluevaalituloksia odotellessa.

Journalistit ovat voivotelleet kansalaisten heikkoa kiinnostusta. Mikä osa ennustuksesta

KUVA: JOHANNA ERJONSALO

Mikäli äänestysprosentti jää alhaiseksi, syyllisiä kannattaa etsiä myös peilistä.

on itseään toteuttavaa? Lisääkö kansalaisten intoa kuntavaaleissa se, että paikallisista aiheista kirjoitetaan vähemmän ja vaaleja moititaan tylsiksi?

Ei tietenkään lisää.

Mikäli äänestysprosentti jää alhaiseksi, syyllisiä kannattaa etsiä myös peilistä.

Paikallislehtien erilaisilla mielipideteksteillä on väliä. Ne olisivat yhä paras paikka käydä julkista keskustelua paikallisista asioista.

Moni uskoi sosiaalisen median korvaavan ne kuntadebatin paikkoina. Somessa niin ehdokkaat kuin äänestäjät ovat kuitenkin ylikansallisten algoritmien armoilla. Siellä keskustellessa ei välttämättä menesty paras argumentti, vaan aktiiviset sisällöntuottajat, kuten esimerkiksi presidentinvaaleja koskenut Helsingin yliopiston tutkimus kertoi.

MEDIATUTKIJA ANU KOIVUNEN kehotti *Suomen Kuvalehdessä* (24.3.) mediaa vaalimaan erilaisia tekstilajeja.

Kolumnin pontena oli ruotsalaisen *Göteborgs-Postenin* toimittajan **Emanuel Karlstenin** ehdotus luopua pääkirjoituksista. Karlstenin mukaan luottamusta mediaan rapauttaa asetelma, jossa lehden uutisjutut ovat puolueettomia, mutta pääkirjoitukset vahvan aatteellisia.

Moni muu ruotsalainen journalisti piti ehdotusta journalismin liikkumatilaa kaventavana. Myös Koivunen puolustaa tekstissään pääkirjoituksia ja muita journalistisia mielipidetekstejä.

"Vaikka journalistisen median rooli portinvartijana on heikentynyt, vastuu julkisesta keskustelusta ei ole vähentynyt", hän kirjoittaa.

Tämän *Journalistin* kansijutussa toimittaja **Manu Haapalainen** pohtii sitä, pitäisikö journalistien ottaa rohkeammin kantaa.

Uutisjuttuihin värin tunnustaminen ei kuulu. Näkökulmilla, analyyseilla ja pääkirjoituksilla pitäisi kuitenkin olla vankkumaton paikka kaikissa tiedotusvälineissä.

Etenkin paikallisen median pitää jaksaa vaalia paikallista julkista keskustelua. ●

KUVA: TEEMU KUUSIMURTO

Liiton uusi puheenjohtaja Marjaana Varmavuori haluaa saada ihmiset saman pöydän ääreen.

Johannes Ijäs siirtyy Demokraatista Iltalehden politiikan toimittajaksi.

s.37

Kannen/takakannen kuva: Kari Sihvonen

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 101. vuosikerta 11. 4. 2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA / ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIKTEERI / REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Martinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 5 / 2025
ILMESTYY 23. 05., AINEISTO 14. 05.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Kannatuskyselyt pitäisi jättää tekemättä vaalien alla, kirjoittaa toimittaja **Manu Haapalainen**

Manu Haapalainen teksti • Aapo Huhta, kuva

MANU HAAPALAINEN

- 52-vuotias
Journalistin toimittaja
- Työskennellyt aiemmin muun muassa Yleisradiossa, Otavamediassa ja freelancerina.
- Vaihtoehtoisen naistenlehden *Sylvin* päätoimittaja 2012–2016 ja jalkapallolehti *Vastapallon* päätoimittaja 2011–2015.
- Selosti Ilveksen jääkiekko-otteluita Radio Fun Tampereessa 2018–2020.
- Äänestää viimeistä kertaa Helsingissä, muuttaa toukokuussa Tampereelle.

Jokaisella täysi-ikäisellä on yksi ääni, köyhällä ja rikkaalla, nuorella ja vanhalla. Vaalien kauneutta ja demokratian juhlaa koetaan tämän lehden ilmestymisviikon loppuna kunta- ja aluevaaleissa.

Mutta äänestäjä, ole varovainen, sillä sinun äänesi ei aina ole sinun. Syy on puoluekannatuskyselyitä vaalikiimassaan julkaisevan uutismedian: kannatuskyselyiden seuraaminen saa monet äänestämään arvojensa vastaisesti.

Kyselyissä on ongelmia enemmän kuin tässä mahtuu luettelemaan.

Tein viime talvena *Journalistiin* jutun, jossa selviteltiin, miten hyvin kannatuskyselyt tavoittavat ulkomaalaistaustaiset äänestäjät. Selvisi, että huonosti, jos ollenkaan. Kannatuskyselyihin osallistuakseen pitäisi osata suomea, sillä useimmiten niitä ei tehdä edes ruotsiksi, saati muilla kielillä. Ei ole resursseja, mikä sinänsä on ymmärrettävää. Moni maahanmuuttajataustainen totta kai osaakin suomea, mutta eivät läheskään kaikki.

Lähes yhtä hankalaa tutkimusyhtiöille on esimerkiksi nuorison tavoittaminen.

Yhtiöillä on keinonsa korjata raakadatan vääristymiä, mutta harhaanjohtavien tulosten vaara on silti todellinen. Erityisesti kuntavaaleissa, joissa saavat äänestää kaikki kunnan asukkaat, kansalaisuudesta riippumatta.

Vielä toistaiseksi kyselyt ovat väestörakenteen muuttumisesta huolimatta pitäneet kohtuullisen hyvin kutinsa. Valitettavasti juuri se on niiden suurin ongelma.

Media "tietää" vaalivoittajat usein jo ennalta. Mitä enemmän media myllyttää gallupasetelmia, sitä suurempi on ihmisten kiusaus taktiseen äänestämiseen. Jos kannatuskyselyt jätettäisiin tekemättä, puolueet lähtisivät vaaleihin tasa-arvoisemmista asemista.

On jokaisen oma asia, millä perusteella äänensä antaa. Samaan aikaan on selvää, että vaalitulokset heijastelee

ihmisten todellisia mielipiteitä sitä huonommin, mitä enemmän on taktista äänestämistä. Sitähän taktinen äänestäminen tarkoittaa – äänen antamista jollekin toiselle kuin mielestään parhaalle ehdokkaalle.

POLITIIKAN TUTKIJAT OVAT TIENNEET ongelmasta jo pitkään. Tutkija **Mari K. Niemi** on kuvaillut kannatuskyselyjä vaalien epäviralliseksi esikarsintakierrokseksi. Kyselyt kana-voivat ääniä niille ehdokkaille, joilla näyttää olevan läpi-menomahdollisuus.

Kannatuskyselyt aiheuttavat myös vaalien ja demokratian trivialisoitumisen jännittäväksi urheilukilpailuksi tai reality-viihteeksi. Kun gallup tuloksista uutisoidaan, otsikot revitään marginaalisista kannatusmuutoksista ja vaalien tulevista "voittajista" ja "häviäjistä".

Totta kai vaalien alla tehdään paljon myös puolueiden politiikan sisältöön keskittyvää journalismia. Nimenomaan gallupuutisissa puolueet kuitenkin latistuvat erivärisiksi joukkueiksi tähtipelaajineen ja vaalitaktikoineen. Näitä juttuja lukiessa tuntuu kuin mahdollisten voittajien poliittisilla päätöksillä ei olisi mitään vaikutusta meidän kansalaisten elämään.

Politiikan tutkija **Hanna Wass** tiivistä ongelman kolumnissaan muutama vuosi sitten:

"Kilpailua korostavien kielikuvien myötä vaaliareena rinnastuu myös markkinatalouteen. Vaaliohjelmat ja -lupaukset näyttävät helposti höttöisinä markkinointikikkoina, joihin äänestäjien on järkevä suhtautua lähtökohtaisen varauksellisesti", Wass kirjoitti.

KATSON TELEVISION vaali-iltoja hyvästä tv-viihteestä nauttien, kuten kuka tahansa. Silti on väärin, että niin suuri osa vaalien valmistautumisesta on kuin seuraisi Veikkausliigan sarjataulukkoa.

Demokratiallemme ja yhteiskunnallemme olisi pelkkää hyötyä siitä, että kannatuskyselyitä ei tilattaisi vaaleja edeltävien kuukausien aikana. Tai ollenkaan. ●

"Aivan kafkaa" – Ylen johto saa työntekijöiltä murskamoitteet irtisanomiskaaoksesta

Manu Haapalainen, teksti • Mikko Vähäniitty ja Seppo Samuli / Lehtikuva, kuvat

147

Vuonna 2025 käydyissä muutosneuvotteluissa työnsä on menettänyt 147 Journalistiliiton edustamien alojen piiriin kuuluvaa journalistia, kustannustoimittajaa tai ohjelmatyöntekijää. Luvut eivät sisällä päättäneitä määräaikaista työsuhteita.
Lähde: SJL

Suomen freelance-journalistit ry on valinnut vuoden 2024 freelance-journalistiksi **Venla Rossin**. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Pakkosiirtoja toiselle paikkakunnalle tai vieraisiin työtehtäviin. Epätietoisuutta siitä, kuka vastaa Ylen uudesta organisaatiosta ja irtisanomisista. Turhautumista johdon ylimieliseen ja välttelevään käytökseen.

Surua työnsä menettäneiden työkavereiden ja hajotettujen työyhteisöjen puolesta. Epätoivoa toimipisteen muutoksen vuoksi mahdottomaksi menneessä elämäntilanteessa. Epäuskoa siihen, että Yle selviää pahimmista mullistuksista uusiin.

Journalisti pyysi maaliskuun puolivälissä Yleisradion henkilöstöä kertomaan, miten yhtiön johto on onnistunut toteuttamaan ennätyksellisen suuret irtisanomiset ja viestimään organisaation muutoksesta henkilöstölle.

Journalisti sai kymmenittäin yhteydenottoja. Henkilöstön arvio on murskaava.

Kaikkien kommenttien sävy oli sama: Työntekijät ymmärtävät, ettei miljoonaleikkauksista voi selvitä ilman irtisanomisia ja muutoksia toimintaan. He sanoivat ymmärtävänsä myös sen, ettei päätös ollut talon johdon, vaan Ylen rahoitusta pohtineen parlamentaarisen työryhmän.

Samaan aikaan henkilöstö kokee Ylen johdon suoriutuneen leikkausurakasta surkeasti.

Jyväskylässä työskentelevä kuvaava toimittaja **Riikka Niutanen** sai pitää työnsä erikoisten käänteiden jälkeen. Agrologiksi työn ohessa koulututtanut Niutanen on erikoistunut maa- ja metsätaloustieteisiin. Yle on ilmoittanut niiden kuuluvan tulevaisuuden painopistealueisiin.

Siksi Niutaselle oli suuri yllätys, että hän kuului Jyväskylän toimituksen irtisanottaviin.

"Menin ihan täyteen shokkiin", Niutanen sanoo.

Meni kaksi viikkoa. Sairauslomalle jääneen Niutasen sähköpostiin kolahti kutsu etätapaamiseen. Irtisanomisessa oli tapahtunut virhe, ja Niutasen työ jatkuisikin Jyväskylässä.

"Minulta pääsi itku. Haluaisin tietää, miten ja kuka tällaisen virheen oli tehnyt. Kukaan ei voi tajuta, millainen prässä tämä on ollut", Niutanen sanoo.

Virhe liittyy irtisanomisten laillisuuteen. Niutasen tilalle oli siirtymässä työntekijä toiselta paikkakunnalta, vastaavalla työnkuvaalla. Menettely olisi ollut laitton. Virheen toi Ylen johdon tietoon Ylen ohjelmatyöntekijöiden järjestö YOT.

Yle on joutunut perumaan neljätoista vastaavaa irtisanomista ja muutaman pakkosiirron. Pakkosiirtojen perumisissa kyse on työntekijälle annetusta liian lyhyestä siirtymäajasta. Sen on oltava kuuden kuukauden mittainen.

NIUTASEN PUOLISO ANTTI SEPPÄLÄ työskentelee hänkin Ylen Jyväskylän-toimituksessa. Hän on ollut Ylellä vuodesta 1993, nykyisin editoivana toimittajana. Nyt koko toimenkuva lakkaa. Seppälä jatkaa Ylellä uutistoimittajana.

"Palkkani alenee, mutta ei minulla ollut muuta mahdollisuutta kuin tarttua uuteen sopimukseen."

Seppälän kollega siirrettiin vastoin tahtoaan uudelle paikkakunnalle, jossa tämä ei ole aiemmin edes käynyt. Seppälällä ei ole tietoa, kenen tekemiä päätökset ovat olleet. Seppälä ihmettelee, miten voi tehdä paikallisjournalismia, jos ei tunne paikkakuntaa tai ei ole edes ajanut sen ohi. Seppälä kritisoi koko prosessia ja varsinkin tiedonkulkua.

"Tämä on ollut aivan kafkaa. Mitään keskitettyä viestintää työntekijöille ei myöskään ole. Olemme täysin puskaradion ja somen varassa. Viestintä on ollut aivan luokatonta."

RADIO SUOMEN PÄIVÄÄ JUONTANUT, Pasilassa työskentelevä **Marko Miettinen** irtisanottiin maaliskuussa.

"Minut irtisanoi yhteiskuntatoimituksen arjen ja kulttuurin uusi toimituspäällikkö, jota en ollut koskaan aiemmin tavannut", Miettinen sanoo.

Miettinen kysyi irtisanomistilanteesta perusteita irtisanomisilleen.

"Hän ei osannut kertoa osaamisestani mitään. Minulla ei ole mitään tietoa, kuka päätöksen teki."

Muutosneuvottelut loppuivat tammikuussa, mutta työnantaja jakoi viimeisiä irtisanomisia haastatteluhetkellä maaliskuun lopussa. Miettinen pitää prosessin kestoa käsittämättömänä ja piinallisena.

Miettinen sanoo luottamuksensa Yleen menneen täysin. Hän suree muun muassa nykymallisten alueradioiden katoamista.

"Ymmärrän, että organisaatiota pitää uudistaa irtisanomisten yhteydessä, mutta näin suuri myllerrys tässä yhteydessä on silkkaa tyhmyyttä."

Miettinen kertoo kolmen toimittajan nykyisestä toimituksesta siirtyvän Tampereelle. Vain yksi siirtyy vapaasta tahdostaan.

Vastaavia kohtaloita on monilla *Journalistin* haastattelemissa yläläisistä ja heidän kollegoillaan: Henkilöstöä on siirrelty alueilta Pasilaan ja Pasilasta alueille kuin pelinappuloita. Useimmat kokeestaan kertoneet eivät halua esiintyä jutussa nimellään.

Kertomuksissa toistuu epäusko ja hämmennys siitä, miten työnantaja on sivuuttanut kokonaan yhtäältä journalistien paikalliset verkostot ja toisaalta ihmisten henkilökohtaisen elämäntilanteen.

"Kukaan ei voi tajuta, millainen prässä tämä on ollut."

Riikka Niutanen, Yle Jyväskylän kuvaava toimittaja

"On vaikea keksiä pahempaa oman oksan sahaamista kuin tekoälyn lukemien radiouutisten palkitseminen."

Journalistin toimittaja Manu Haapalainen 13. maaliskuuta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Ida Erämaan kohtelu osoittaa, ettei oikeusjärjestelmä edelleenkaan tunnista journalistin roolia. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

KUVA: SEPPO SAMULI / LEHTIKUVA

Päätoimittaja Panu Pokkinen myöntää, että irtisanomisprosessi on mennyt huonosti.

UUTIS- JA AJANKOHTAISTOIMINNAN työntekijöiden syyttävä sormi osoittaa ennen kaikkea vastaavaan päätoimittajaan **Panu Pokkiseen**.

Pokkinen vahvistaa *Journalistin* haastattelussa, että vastuu päätöksistä ja myös virheistä on hänen. **Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen vastaava päätoimittaja Panu Pokkinen, henkilöstö on ihmetellyt "pakkosiirtoja" toiselle paikkakunnalle tai kokonaan vieraaseen työhön. Miksi näitä on tehty?**

"Muutosneuvotteluissa joudumme taloudellisista ja tuotannollisista syistä vähentämään henkilöstöä. Se on eri tilanne kuin perinteinen työnhakutilanne. Meillä uudistuvat sekä organisaatio että toimintatavat, ja uusi on rakennettu siitä lähtökohdasta, että missä tehtävissä on olemassa tarve. Kysimme sijoittamisten tueksi henkilöstöltä, mitä he haluavat kertoa osaamisestaan. Se toimi osin sijoittelun pohjana. Olemme joutuneet tekemään myös sellaisia sijoitteluja, jotka eivät välttämättä ole ensimmäisen toiveen mukaisia."

Yle joutui perumaan osan sekä pakkosiirroista että irtisanomisista, koska annettu 48 tunnin harkinta-aika ei ollut lain mukainen. Miten näin pääsi käymään?

"Meille on tullut tässä prosessissa muutama harvillinen virhe. Laki määrittää ihan selvästi henkilön oikeudet, jos esimerkiksi hänen toimipisteensä vaihtuu. Emme viestineet ihmisille heidän lainmukaisista oikeuksistaan. Kun havaitsimme näin olevan, olimme ihmisiin yhteydessä ja kerroimme heidän oikeuksistaan. Joissain sijoittamisissa on tehty mui-

takin virheellisiä tulkintoja laista. Olemme puuttuneet näihin ja kutsuneet ihmiset takaisin töihin."

Mutta miten näin pääsi käymään?

"Syyt käydään sisäisesti läpi. Minä olen johtanut oman yksikköni muutosprosessia, ja siltä osin olen siis johtanut sitä huonosti. On todella kurjaa henkilöstön kannalta, että tämä on mennyt näin."

Henkilöstölle on ollut epäselvää, kuka irtisanomisista vastaa, ja miten niitä kunkin tapauksessa perustellaan.

"Minä vastaan meidän yksikköme irtisanomisista. Perusteita meillä ei valitettavasti ole mahdollisuutta henkilöstölle avata. Ymmärrän, että ihmiset sitä tietoa haluaisivat."

Infotilaisuuksia on ollut paljon, mutta henkilöstön mukaan heidän kysymyksiinsä ei ole niissä vastattu.

"Tiedontarve on ison muutoksen keskellä valtava. Muutosneuvotteluissa on tarkkaan määritelty, millaisia asioita voi kertoa. Tämä aiheuttaa ongelmatilanteen. Ihmiset saavat aina vähemmän tietoa kuin mitä haluaisivat. Olemme koonneet niitä jälkeenpäin intraamme, ja vastanneet niihin sen verran kuin mahdollista."

Esiintymistäsi infoissa kuvaillaan muun muassa kylmäkiskoiseksi. Henkilöstö olisi toivonut esimerkiksi irtisanottujen tilanteen pahoittelua. Miten vastaat tähän?

"Viime infossa pyysin tätä syvästi anteeksi. Turhaa harmia, surua ja vihaa aiheuttaneita asioita pyysin ja pyydän anteeksi. Yritän toimia tästedes paremmin." ●

Lue jutun laajempi versio: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

ISSY JA EPSY VAIHTOIVAT NIMIÄÄN

Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys (ISSY) päätti vuosikokouksessaan 29. maaliskuuta muuttaa nimensä. Uusi nimi on Itä-Suomen journalistit ISSY ry. Nimimuutos lähti liikkeelle **Aino Heikkosen** tekemästä vuosikokousaloitteesta vuonna 2020.

Myös Etelä-Pohjanmaan Sanomalehtimiesyhdistys (EPSY) muuttaa nimeään. Uusi nimi on Pohjalaiset Journalistit – Österbottnens Journalister (PJ-ÖJ). Yhdistys vahvistaa päätöksen ylimääräisessä kokouksessa.

Muutosten jälkeen yhdenkään Journalistiliiton jäsenyhdistyksen nimi ei enää viittaa sanomalehtimiehiin.

Helsingin Seudun Journalistit valitsivat puheenjohtajakseen kustannustoimittaja **Heta Saxellin**. Keski-Suomen Journalistit puolestaan valitsivat uudeksi puheenjohtajakseen toimittaja ja opiskelija **Teemu Lähteen**.

Manu Marttinen

ELOKUVA- JA TV-ALALLE TYÖEHTOSOPIMUS

Elokuva- ja tv-alan työehdoista syntynyt työriita ratkesi pitkien neuvotteluiden ja työtaistelutoimien jälkeen 13. maaliskuuta.

Työntekijöiden taulukkopalkat nousevat kolmivuotisen sopimuskauden aikana yhteensä 7,5 prosenttia. Jaksotyön lepoaika pitenee kymmenestä yhteentoista tuntiin vuorokaudessa. Lisäksi molemmat vanhemmat saavat jatkossa lain mukaista palkallista perhevapaata yhtä paljon.

Manu Marttinen

OIKAISUJA

*Hufvudstadsbladet*iä ja sen sisarlehtiä koskevissa muutosneuvotteluissa oli uhan alla 12 työpaikkaa, eikä 14 kuten *Journalistin* 3/2025 sivulla 19 todettiin.

Sauli Pahkasalo aloitti päätoimittajana *Kalajoen Seudussa* vuonna 2004, eikä 2010, kuten samassa lehdessä kerrottiin.

JOURNALISTILIITTO KANTELI SYYTTÄJÄN IDA ERÄMAA -PÄÄTÖKSESTÄ

Journalistiliitto jätti 2. huhtikuuta valtakunnan-syyttäjävirastolle kantelun syyttäjän päätöksestä lopettaa esitutkinta epäillyissä kunnianloukkauksissa liittyen toimittaja **Ida Erämaan** kolumnin

somekommentointiin. Erämaa sai kirjoituksensa takia paljon halventavia ja loukkaavia viestejä sosiaalisessa mediassa. Syyttäjä päätti esitutinnan vähäisyys- ja kustannusperusteilla. SJL

katsoo, että toimittajiin työnsä vuoksi kohdistuvat rikokset ovat uhka sananvapauden ydinalueen toteutumiselle, eivätkä siksi ole vähäisiä.

Manu Marttinen

KUVA: MEERI UTTI

Media suosii vaalikoneissa arvokysymyksiä, mutta hyötyykö äänestäjä?

Sukupuolia on enemmän kuin kaksi. Mitään ei saa enää sanoa. Afrikan tähti -peli kuuluu päiväkoteihin ja esikouluihin.

Mitä tekemistä näillä väittämillä on katujen kunnossapidon, terveyskeskusten aukioloaikojen ja kouluverkon kehittämisen kannalta? En osaa sanoa. *Iltalehden* ja *Iltta-Sanomien* toimituksissa kuitenkin näyttävät tietävän, sillä väittämät on nostettu lehtien vaalikoneisiin.

Näiden, kuten myös vähemmän kulttuurisotaisten arvokysymysten tehtävä on sijoittaa ehdokkaat ja puolueet arvokartalle eli nelikenttään. Siinä vaaka-akseli edustaa yleensä vasemmisto-oikeisto-jakoa ja pystyakseli liberaali-konservatiivi-jakoa. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* 25 vaalikonekysymyksestä peräti 15 on arvokysymyksiä.

MEDIAN SUOSIMAN NELIKENTTÄESITYKSEN ongelma on, että perinteisten arvokysymysten ylikorostuminen ohjaa ehdokkaita nostamaan esiin juuri niitä arvoulottuvuuksia, jotka ovat mediassa valmiiksi näkyvimpiä.

Tämä hyödyttää puolueita ja ehdokkaita, joiden keskeiset tavoitteet sijoittuvat luontevasti vasemmisto-oikeisto- ja liberaali-konservatiivi-ulottuvuuksille. Samaan aikaan ehdokkaat ja puolueet, jotka erottuisivat selkeämmin muilla jakolinjoilla, voivat kärsiä, koska nelikentästä on tullut vaalikoneiden vakio. Ehdokkaita ja puolueita jakaa kuitenkin myös esimerkiksi suhtautuminen kansainvälistymiseen, teknologiaan ja ympäristöasioihin.

Kun ulottuvuudet pyritään niputtamaan yhteen nelikenttään, nyanssit katoavat. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* vaalikoneessa äärimmäisen vihreä ja äärimmäisen kansallismielinen ehdokas sijoittuu pystyakselilla keskustaan.

Arvokysymyksiin vastaaminen on usein helpompaa kuin pohtia perehtymistä vaativia kunnan päätöksentekoon liittyviä asiakysymyksiä. Tästä syystä erityisesti politiikkaa vähemmän seuraavat saattavat painottaa arvokysymyksiä ehdokasvalinnoissaan.

Käytännössä vaalikoneet auttavatkin eniten heitä, jotka eivät apua tarvitse: ihmisiä, joilla on jo valmiiksi hyvät tiedot politiikasta. He pystyvät arvioimaan vastauksia suhteessa aiempaan tietoonsa. Jos vähemmän politiikkaa seuraava vastaa vaalikoneeseen ilman riittäviä taustatietoja, tulos ei välttämättä edusta vastaajalle parasta mahdollista ehdokasta.

Esimerkiksi Yle ja *Helsingin Sanomat* myös taustoittavat nykyään väitteitään. Pari lausetta on kuitenkin usein liian vähän, jotta äänestäjä voisi muodostaa niihin harkitun kannan.

KEVÄÄN KUNTAVAALEISSA ehdokkaita on 29950 ja aluevaaleissa 10 097.

Suuren ehdokasmäärän takia vaalikoneiden merkitys demokratian apuvälineenä korostuu, koska äänestäjän pitää valita yksittäisen ehdokkaan lisäksi myös puolue.

Vaalikoneet antavat toimituksille tavan tarjota ehdokkaille näkyvyyttä tasapuolisesti ja äänestäjille mahdollisuuden tutustua ehdokkaisiin kootusti.

Tampereen yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan vaalikoneet ovat Suomessa erityisen suosittuja muihin maihin verrattuna. Alle 40-vuotiaille suomalaisille ne ovat vaalien tärkein tietolähde.

Ei siis ole ihme, että media käyttää runsaasti voimavaroja vaalikoneiden työstämiseen.

Vaalikoneet voivat parhaimmillaan herättää kiinnostusta politiikkaan ja houkutella tutustumaan ehdokkaisiin ja puolueisiin syvemmin. Pahimmillaan ne kuitenkin kärjistyvät keskustelun turhiksi kulttuurisodiksi.

Politiikka ei ole kaksikulotteista ja siksi vaalikoneetkin tarvitsevat vivahteita.

Jos vaalikoneiden halutaan aidosti tukevan demokraattista päätöksentekoa, niiden suunnittelussa tulisi painottaa arvokysymysten sijaan ajankohtaisia asiakysymyksiä. Näin vaalikoneet erottelivat puolueita ja ehdokkaita paremmin niiden todellisten tavoitteiden perusteella. Silloin myös lukijat ymmärtävät, mistä esimerkiksi kaupunginvaltuustossa tulevana vuosina todella päätetään. ●

Laura Kuulasmaa, 48

- Audiovisual Producers Finlandin (APFI) toimin-
nanjohtaja vuodesta 2021–
- APFI:n tehtäviä ovat
muun muassa audio-
visuaalisen sisällöntuot-
tajien edunvalvonta ja
tekijänoikeuksien kollek-
tiivinen hallinnointi
- Työskenteli teleoperaat-
tori Elisalla vuodesta
2000 lähtien eri tehtävissä.
Viimeksi tilaajana ja
vastaavana tuottajana
Elisa Viihteessä.
- Yhteistyöverkosto Luovat
ry:n hallituksen jäsen ja
Kultainen Venla -palkin-
noista päättävän Televi-
sioakatemian hallituksen
varapuheenjohtaja. Kou-
lukino ry:n hallituksen
jäsen.
- Harrastaa latinalaistans-
sia.
- Perheeseen kuuluvat mies,
kolme lasta ja villakoira.
- Asuu Helsingissä.

Toivot, että olisit Markus Selinin kaltainen hahmo, **Laura Kuulasmaa**

Elokuva- ja tv-alan ykköslobbari luottaa Suomen hallituksen kulttuurilinjauksiin.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Tärkein tehtäväsi on lobata lisää rahaa elokuva- ja tv-alalle. Tulokset ovat jääneet viime aikoina laihoiksi. Sellaista se nyt vain on välillä.

Olemme toki osallistuneet kansallisiin leikkaustalkoihin, mutta tuloksiakin on tullut. Saimme av-tuotantokannustimen pelastettua kahtena vuonna peräkkäin pitkän väännön jälkeen. Elokuvasäätiön tuen leikkausten pienuutta voi puolestaan pitää torjuntavoittona.

Toivot salaa, että olisit lobbaajana elokuvatuottaja Markus Selinin kaltainen hahmo.

Toki Markuksen kaltainen tunnettuus olisi ihan kiva, ja että media kutsuisi minut keskustelemaan alaan liittyvistä asioista. Hänen tarttuvien ja värikkäiden heitojensa kaltaiset mieleenpainuvat lausunnot toimivat hyvin myös vaikuttamistyössä. Ehkä kuitenkin uskon itse enemmän avoimeen ja rakentavaan dialogiin, jossa pyritään ymmärtämään myös lobattavan tahon tarpeita. **Elokuva- ja tv-alan yritykset tietävät, että ala houkuttaa nuoria ja kokemattomia. Siksi työehdoista voi kätevästi joustaa, jos yritysten kannattavuus on vaarassa.**

Onneksi meillä on yleissitova tes. Se estää tällaisen toiminnan. Toki työnantajatkin toivovat, että ihmiset jäävät alalle. Ei ole kenenkään etu, että otetaan porukkaa sisään, poltetaan loppuun ja otetaan uudet tilalle. Kaikki ymmärtävät, että työntekijät ovat alan tärkein resursi. Työnantajia aidosti kiinnostaa työntekijöiden hyvinvointi.

Jos elokuvia ja tv-sisältöjä tehtäisiin tavallisten työelämän pelisääntöjen mukaisesti, moni elokuva, sarja tai tv-ohjelma jäisi tekemättä.

Ei jäisi. Vuoro-, jakso- ja yötyötä tehdään monella muullakin alalla, kuten teollisuudessa tai hoitoalalla. Valitettavasti työssä tulevia viime hetken muutoksia, epäasiallista käytöstä tai huonoa johtamista on muillakin aloilla. Se ei ole vain meidän alallamme ainutlaatuista, vaikka meillä ne tapaukset päätyvät usein otsikoihin.

Eräs leikkaaja kertoi Journalistille, että "alalla työskentely tuntuu kuin tekisi töitä järjestäytyneelle rikollisuudelle". Ala ei vaan sovi kaikille.

Olen ymmärtänyt, että järjestäytyneen rikollisuuden piiristä ei pääse pois, mutta meidän alaltamme pääsee. Vakavasti puhuen, onneksi vaikenemisen kulttuuri on murtumassa ja nuorempi sukupolvi uskaltaa rohkeammin avata suunsa ja nostaa epäkohtia esiin. He tulevat töihin olettaen, että työpaikoilla käyttäydytään, kuten työpaikoilla kuuluukin, ja tämä on myös työnantajien oletus. **Odostat kärsimättömänä seuraavia eduskuntavaaleja ja uutta hallitusta, jolle ei tarvitsisi rautalangasta vääntää, mikä on kulttuurin merkitys kansantaloudelle.**

Nykyisessä hallitusohjelmassa on loistavia kirjauksia kulttuurialoille, mutta odotan kärsimättömänä, että ne saataisiin toteutettua. Onneksi sentään luovan talouden neuvottelukunta pääsi viimein aloittamaan työnsä, ja muutenkin sanoisin, että tietyistä puheista huolimatta nykyinenkin hallitus ymmärtää alamme merkityksen kansantaloudelle.

Puolustusvoimat saa lisärahoitusta. Olet neuvonut alan väkeä hakeutumaan tiiviiseen yhteistyöhön armeijan kanssa ja tekemään maanpuolustustahtoa kohottavia sisältöjä.

Yksi sellainen sarjahan [*Konflikti*] on jo tehty. Hallitus on kannustanut muita toimialoja hyödyntämään meidän alan osaamista ja meidän alaamme vastaavasti tarjoamaan osaamistaan muille toimialoille. Av-sisällöt ovat tehokas keino vaikuttaa yhteiskunnallisiin asenteisiin. **Elokuva- ja tv-alalla yhdet tekevät taide-elokuvia, toiset Temptation Islandia. Alan pitäisi viimeistään nyt tajuta tehdä vain sellaista sisältöä, joka myy.**

Suomen kaltaisessa pienessä maassa on tärkeä tukea kaikenlaisia sisältöjä. Sitä paitsi tuki vaikka taide-elokuvalle tuottaa valtiolle katsojamäärästä riippumatta noin 1,2-kertaisesti jokaisen euron, jolla elokuvan tekemistä on tuettu. ●

Yhdysvallat haluaa lakkauttaa tuen vapaalle medialle – tänne leikkaukset osuvat

Yhdysvallat on tukenut kehittyvien maiden tiedotusvälineitä keskimäärin noin 119 miljoonalla eurolla vuodessa USAID-viraston kautta. Se on myös rahoittanut kylmän sodan ajoista saakka radiotoimintaa muun muassa Euroopassa. Nyt Trumpin hallinto aikoo lopettaa kaiken tuen.

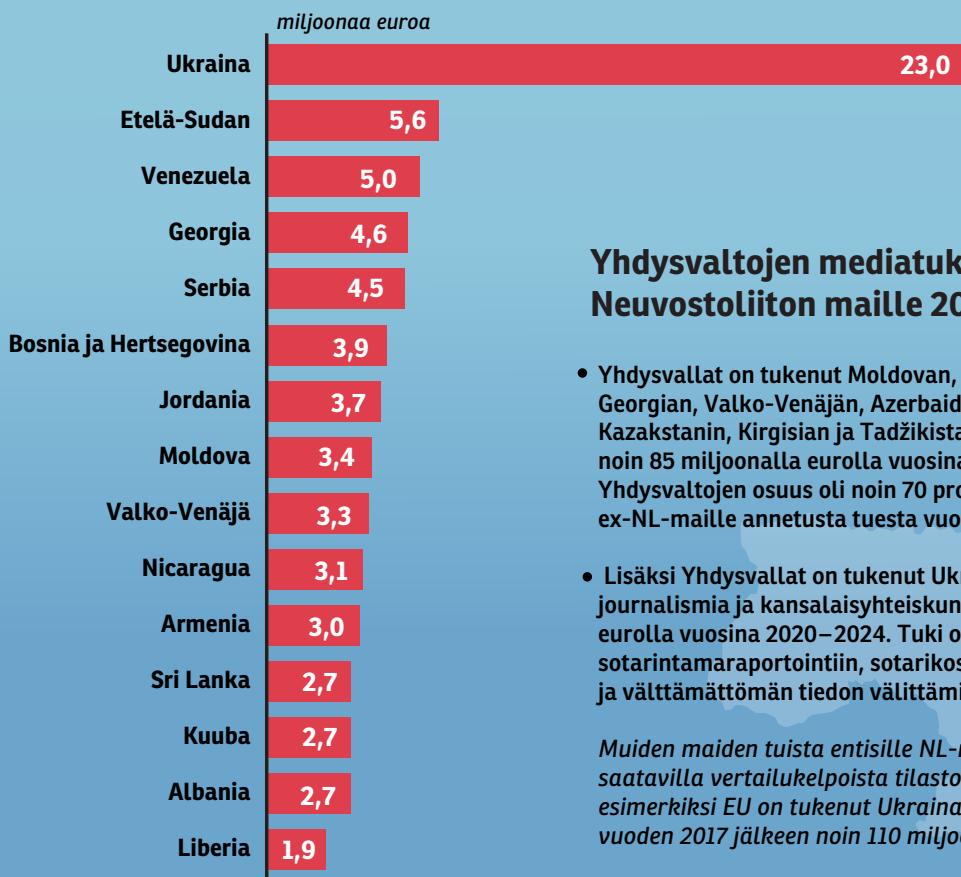
Manu Marttinen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Mikä USAID?

- Yhdysvaltain kehitysyhteistyövirasto USAID (United States Agency for International Development) on yksi maailman suurimmista kehitysapua antavista organisaatioista.
- USAID on kattanut noin viidesosan kaikkien maailman maiden antamasta journalismiin ja mediaan tarkoitetusta kehitysavusta vuosittain.
- Talous- ja kehitysjärjestö OECD:n kehitysapukomitean tilaston mukaan median kehitysapu vuosina 2020–2024 oli maailmanlaajuisesti yhteensä 2,8 miljardia euroa.
- Yhdysvaltojen 119,6 miljoonan euron keskimääräinen vuosittainen median kehitystuki on noin 0,002 prosenttia liittovaltion 5,6 biljoonan euron kokonaisbudjetista.
- Toiminta on uhattuna. **Donald Trumpin** hallinto aikoo lakkauttaa viraston ja siirtää sen toiminnot ulkoministeriön alaisuuteen.

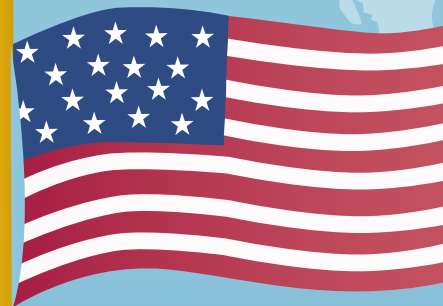
Eniten Yhdysvalloilta media-apua saaneet maat vuonna 2024

Yhdysvaltojen mediatuki entisen Neuvostoliiton maille 2020–2024

- Yhdysvallat on tukenut Moldovan, Armenian, Georgian, Valko-Venäjän, Azerbaidžanin, Kazakstanin, Kirgisian ja Tadžikistanin mediaa noin 85 miljoonalla eurolla vuosina 2020–2024. Yhdysvaltojen osuus oli noin 70 prosenttia ex-NL-maille annetusta tuesta vuosina 2020–2024.
- Lisäksi Yhdysvallat on tukenut Ukrainan mediaa, journalismia ja kansalaisyhteiskuntaa 107 miljoonalla eurolla vuosina 2020–2024. Tuki on kohdistettu sotarintamaraportointiin, sotarikosten dokumentointiin ja välttämättömän tiedon välittämiseen.

Muiden maiden tuista entisille NL-maille ei ollut saatavilla vertailukelpoista tilastotietoa, mutta esimerkiksi EU on tukenut Ukrainan mediaa vuoden 2017 jälkeen noin 110 miljoonalla eurolla.

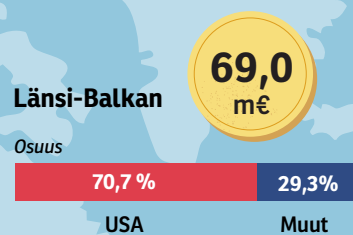

”

”Media-avun keskeyttäminen voi paitsi vaarantaa riippumattomien tiedotusvälineiden selviytymisen myös viedä ihmishenkiä sekä heikentää maailmanlaajuisia turvallisuutta ja kansainvälisen kehityksen perustaa.”
- Global Forum For Media Development -järjestö

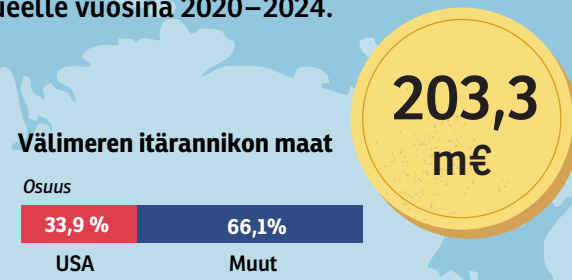
Yhdysvallat on ollut merkittävä median ja journalismin tukija eri puolilla maailmaa

Näin Global Forum for Media Development -järjestö arvioi Yhdysvaltojen ja muiden maiden maksamaa median kehitysapua viidelle eri alueelle vuosina 2020–2024.

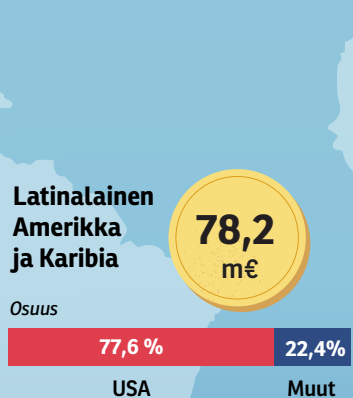
USA: 48,8 m€
Muut: 20,2 m€

Tukea ovat saaneet esimerkiksi Serbia, Albania, Makedonia, Kosovo sekä Bosnia ja Hertsegovina.

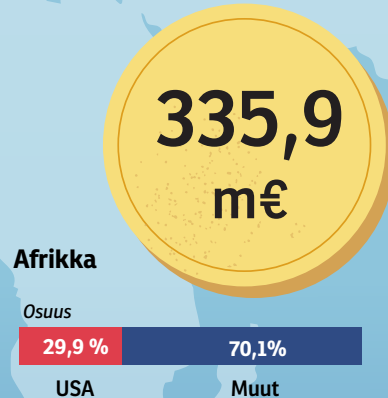
USA: 68,9 m€
Muut: 134,4 m€

Tukea ovat saaneet esimerkiksi Jordania, Irak, Libanon, Palestiina ja Syyria.

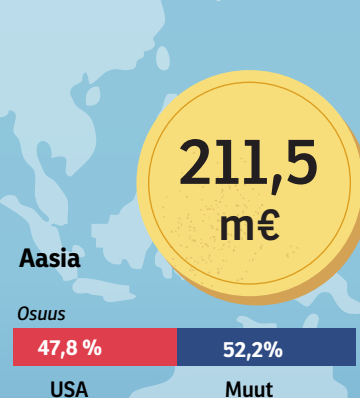
USA: 60,7 m€
Muut: 17,5 m€

Tukea ovat saaneet esimerkiksi Venezuela, Nicaragua, Kuuba ja Ecuador.

USA: 100,3 m€
Muut: 235,6 m€

Tukea ovat saaneet esimerkiksi Etelä-Sudan, Liberia, Zimbabwe, Sambia ja Sudan.

USA: 101,1 m€
Muut: 110,4 m€

Tukea ovat saaneet esimerkiksi Sri Lanka, Myanmar, Kambodža, Filippiinit ja Indonesia.

Yhdysvallat aikoo lopettaa myös Radio Free Europe –radiokanavan

- Presidentti Donald Trump aikoo lakkauttaa myös US Agency For Global Media -viraston, joka on tukenut vapaata tiedonvälitystä eri puolilla maailmaa.
- Yhdysvalloissa virasto rahoittaa Voice of America -uutiskanavaa ja Euroopassa Radio Free Europe/Radio Liberty -radiokanavaa. Muita sen rahoittamia kanavia ovat Kuuban yleisradiotoimisto (OCB), Radio Free Asia (RFA), arabiankielinen Middle East Broadcasting Networks (MBN) sekä teknologiseen avun jakamiseen keskittyvä Open Technology Fund (OTF).
- USAGM:n rahoittamat tiedotusvälineet tavoittavat yli sadassa maassa 400 miljoonaa ihmistä ympäri maailmaa. Ne tuottavat ohjelmaa 64 eri kielellä.

Pitääkö journalismin valita puolensa, jotta maailma pelastuisi? Journalistin toimittaja Manu Haapalainen kysyi itseään viisaammilta, kannattaako objektiivisuutta edes tavoitella. ➔

Manu Haapalainen, teksti • Kari Sihvonen, kuvitus

Olisiko teillä hetki aikaa puhua journalismista?

Maaliskuun lopussa törmään helsinkiläisen **Hannu Pirisen** tekstiin *Helsingin Sanomien* mielipidesivulla. Pirinen on huolissaan. Hänestä demokratia näyttää olevan yhteiskunnassamme uhattuna joka päivä.

"Vastakkain ovat ihmisten kunnioitus, luonto, demokratian arvot, inhimillisuus ja näitä vastassa harvojen oma etu, raha, ahneus, selän kääntäminen", hän kirjoittaa.

Viime aikoina myös minun mieltäni on riivannut joukko häiritseviä kysymyksiä: Miten meidän kaikkien journalistien työ, myös minun, voisi merkitä vielä enemmän, tuoda enemmän hyvää maailmaan? Voisiko journalismi tehokkaammin muuttaa maailmaa, jos se tarjoilisi yleisölle suurempia mielipiteitä? Vai kavahtaisiko yleisö, ja menettäisi luottamuksensa mediaan?

Jos Hannu Pirinen on oikeassa, yhteiskuntamme on vaarassa epäonnistua.

Ja jos yhteiskunta epäonnistuu, se on jossain määrin myös meidän journalistien syytä. Olemmehan neljäs valtiomahti. Me luomme yhteiskunnallista keskusteluilmapiiriä, vaikuttamme poliittiseen päätöksentekoonkin.

OLEN KIRJOITTANUT JOURNALISTIIN juttuja, joissa arvostamani kollegat ovat puhuneet muun muassa ilmastonmuutoksesta, Yhdysvaltain presidentinvaaleista, Gazan kansanmurhasta ja Venäjän hyökkäyssodasta. Juttuja tehdessäni olen miettinyt, millaiseen sävyyn tällaista pahimmillaan eksistentiaalista uhkaa merkitsevästä aiheista pitäisi yleisölle kertoa. Onko neutraali raportointi ollenkaan oikea tapa? Riittääkö, että lehti linjaa omat kantansa pääkirjoituksilla ja satunnaisissa kolumneissa? Ja pitäisikö niidenkin linjausten olla rohkeampia?

Katsommeko maailman tuhoutumista liian passiivisina?

Haastattelemani kollegat ovat yleensä vastanneet provosoiviin kysymyksiini hyvin maltillisesti. Ulkomaantoimittajat eivät halua kutsua Gazan kansanmurhaa kansanmurhaksi ennen kuin kansainvälinen tuomioistuin on sen sellaiseksi todennut. Yhdysvaltain kirjeenvaihtaja sanoo kirjoittavansa **Donald Trumpista** mahdollisimman neutraalisti.

Puolueettomuuden, neutraaliuden ja objektiivisuuden ideaali on voimissaan.

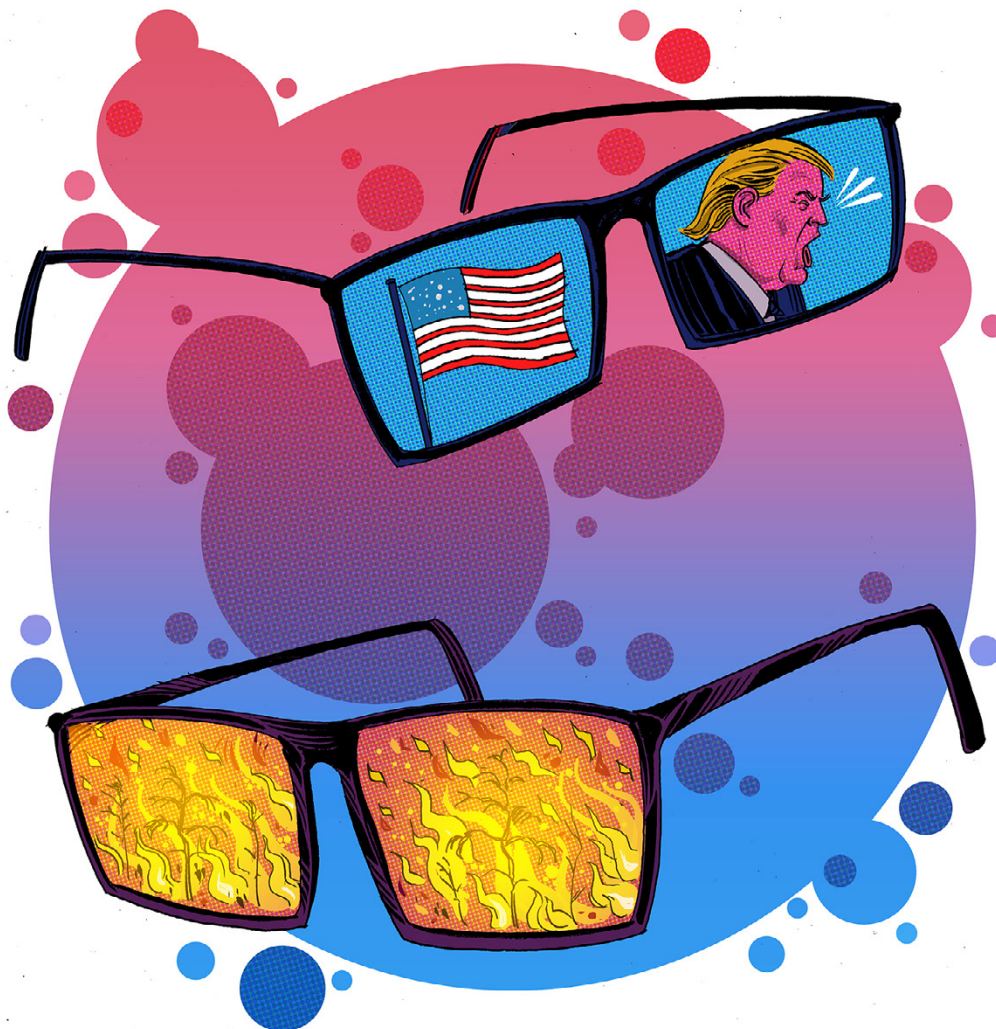
Toisaalta neutraalius ei ole yhtä kuin totuudenmukaisuus. *Journalistin ohjeiden* ensimmäisen kohdan mukaan "journalisti on vastuussa ennen kaikkea yleisölleen. Yleisöllä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu."

Jos Suomen hallituksessa on äärioikeistolaisia poliitikkoja, eikö se pitäisi kertoa yleisölle mahdollisimman suoraan? Jos Yhdysvaltoja johtavat fasisti ja fasistin kaveri, eikö se pitäisi sanoa niin kuin se on?

Suomalainen journalismi ei aina ole ollut yhtä konsensushenkistä kuin viime vuosikymmeninä. Esimerkiksi maakuntalehtien tarve puhutella kaikkia syntyi, kun kilpailevat lehdet sulautuivat toisiinsa toisen maailmasodan jälkeen.

Konsensushenki istui hyvin kansalaissodan ja maailmansotien jälkeiseen jälleenrakentamisen aikaan. Avoimesti poliittisen puoluelehdistön kulta-aika taas jäi 1970- ja 1980-luvuille. Konsensukseen palattiin uudestaan. Enää mikään suuri sanomalehti ei tunnustaudu jonkin puolueen äänenkannattajaksi.

Silti me journalistit olemme Suomessakin tottuneet sii-

hen, miten helposti yleisö jokaisesta poliittisesta suunnasta huutaa meille, että olette kallellaan juuri väärään suuntaan. Yleensä vastaus tähän on voimakas kiistäminen.

Minusta se on hiukan epätoivoista. Eikö yhtä hyvä vastaus olisi: Niin olenkin kallellani, entä sitten? Eikö toimittajan maailmankatsomuksen avaaminen helpottaisi lukijan suhtautumista juttuihin?

Suomessa useimmat valtamediat *Helsingin Sanomista* Yleen ja *Suomen Kuvalehdestä* *Ilta-lehteen* edustavat pohjimmiltaan markkinaliberaalia maailmankuvaa. Eikö avoimemmin poliittisesti tunnustuksellinen journalismi lisäisi media- maiseman moninaisuutta?

EN OLE OLLUT POHDINTOJENI kanssa yksin. Poliittisen talouden tutkija **Lauri Holappa** pohti maaliskuussa Bluesky-tilillään sitä, miten "deskriptiivinen journalismi on ajautunut ongelmiin".

Holappa havaitsee suomalaisessa politiikassa ja poliittisessa journalismissa merkkejä konsensusshaaveen paluusta. Hänen mukaansa Suomessa on alettu toivoa sekä ulko- että talouspolitiikassa yli vaalikausien ulottuvia linjanvetoja.

Tiedättehän, pääkirjoituksilla on tapana toivoa, että kunhan talouspoliittinen linja vain ei vaihtelisi, niin kaikki

Voihan lapsenlapsille sanoa, että pyrki tekemään puolueetonta journalismia ja tuomaan ääripäitä saman pöydän ääreen. Onhan sekin maailman parantamista.

Katleena Korteso, tietokirjailija ja viestintäasiantuntija

olisi hyvin. Vai olisiko sittenkään? Holappa pohtii, mitä jäisi päätettäväksi, jos ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä talouspolitiikka pultattaisiin poliittisen päätöksenteon ulkopuolelle.

"Politiikan ytimessä on kuitenkin konflikti. Terveen yhteiskunnan merkki on nimenomaan se, että poliittinen linja vaihtelee", Holappa sanoo.

Holapan Bluesky-komentit liittyivät siihen, miten media puhuu äärioikeistosta. Häntä ärsytti, miten suomalaismedia kutsuu Saksan AfD-puoluetta (Vaihtoehto Saksalle) "osin äärioikeistolaiseksi."

"Puolue on äärioikeistolainen. Sen johdossa on ihan natseja", Holappa sanoo.

Holappa arvioi, että ehkä media ei halua karkottaa oikeistolaisittain tai jopa äärioikeistolaisittain ajattelevaa yleisöä.

"Jos vaikka viidennes väestöstä äänestää äärioikeistoa sympathisoivaa puoluetta, on ehkä oltava entistä varovaisempi."

Ehkä median siis pitäisi kehystää AfD tai vaikkapa Trumpin hallinto yksiselitteisemmin pahaksi?

"Ainakin voi pohtia, että liberaali journalismi voi tällaiseen olla olemassa vain liberaalidemokraattisessa yhteiskunnassa", Holappa sanoo.

Holappa arvioi, että media tekee hidasta itsemurhaa, jos se kirjoittaa neutraalisti demokratian vastaisista voimista.

"Jos trumpistiset voimat ovat vallassa, liberaalia journalismia ei nyky muodossa välttämättä kohta enää ole. Ei ole Unkarissa eikä Venäjälläkään. Yhdysvalloissa Trumpia tukeva omistaja **Jeff Bezos** pakotti jo *The Washington Postin* luopumaan omista journalistisista periaatteistaan."

LAURI HOLAPPA EI OLE AINOA, joka puhuu journalismin kuolemasta. Tietokirjailija ja viestintäasiantuntija **Katleena Korteso** aiheutti kolme vuotta sitten myrskyn vesilasisa kirjallaan *Journalismin kuolema*. Korteso tunnustautuu oikeistolaiseksi, ja sitä on kirjan mediakritiikkikin.

Kirjassaan Korteso oli huolissaan siitä, että osa varsinkin nuoren sukupolven toimittajista mieltää itsensä jonkinlaisiksi aktivisteiksi, joita kiinnostaa enemmän maailmanparantaminen kuin totuus. Kirjassa haastatelluista mediahenkilöistä muun muassa *Iltalehden* päätoimittaja **Perttu Kauppinen** sanoi suoraan, ettei maailmanparantaminen kuulu *Iltalehden* toimittajille.

Tampereen yliopiston journalistiikan apulaisprofessori **Heikki Heikkilä** ei tunnista nuorten opiskelijoiden taipumusta aktivismiin, vaan leima itse asiassa vaivaa heitä.

"Tämän tyyppiset heitot ovat yleistyneet. Kandidivaiheen opiskelijoilla on valtava palo sosiaalistua toimituksiin. He

haluavat oppia, millaista suomalainen journalismi on ja miten siellä toimitaan. Opiskelijoille voi aiheutua tällaisista heitoista epävarmuutta, että olenko alalle oikeanlainen. He ovat nuoria, usein kiinnostuneita ympäristö- ja ihmisoikeuskysymyksistä, ja tuntevat tulevansa epäreilusti kyseenalaistetuksi", Heikkilä sanoo.

Heikkilä ei muutenkaan ole vakuuttunut Korteson kritiikistä.

"Se on valikoivaa. Eihän hän ole lainkaan huolissaan siitä, miten jotkut **Sanna Ukkolan** tai **Timo Haapalan** tapaiset konservatiiviset kommentaattorit vaikuttavat teksteillään yhteiskuntaan."

MIETIN ISOJA KYSYMYKSIÄ. Miksi me emme nyt tee mitään, vaikka parhaillaan pilaamme maailmaa? Vastaisinko tulevan sukupolven edustajan kysymyksiin, että "en tehnyt enempää, koska olen toimittaja, ja toimittajan ei nyt vaan kuulu taistella paremman maailman puolesta?"

Parempi kysyä asiasta Kortesulta.

"Voihan lapsenlapsille sanoa, että pyrki tekemään puolueetonta journalismia ja tuomaan ääripäitä saman pöydän ääreen. Onhan sekin maailman parantamista."

Korteson mielestä yksityiselämässä ja ammatissa voi toteuttaa itseään eri tavoin. Eri ammateissa on erilaiset ammatitieteen.

"Ei lääkärikään vastaisi, että noh, jätin hoitamatta kaikki pahat ihmiset", hän sanoo.

Kortesusta on selvää, että nykyistä selvempi puolten valitseminen ei aiheuttaisi journalismissa mitään hyvää. Voimakkaat kannanotot aiheuttaisivat voimakkaita vaste-reaktioita.

Hän varoittaa kirjassaan muun muassa amerikkalaisen kaltaisesta, jakautuneesta mediatodellisuudesta.

"En sano, että Suomen kehitys etenisi samalla tavalla, jos kaikki alkaisivat ottaa kovasti kantaa. Mutta ei siitä ole kuin reilu sata vuotta, kun suomalaiset tappoivat toisiaan. Tarkoitetaan, että kaikenlaiset kehityskulut ovat mahdollisia."

Vahva puoluelehdistö ei palaa. Olen silti haaveillut sellaisesta Suomesta, jossa olisi jotakin sen kaltaista tai esimerkiksi Ison-Britannian kaltainen poliittisesti sitoutunut media-kenttä.

Korteso näkee haaveessani vaaroja. On mahdollista, että kuplautuisimme yhä vahvemmin omiin todellisuksiimme, hän sanoo.

Mutta miten neutraalia valtamedia tämän hetken Suomessa on?

Olen perannut *Journalistiin* kirjoittamissani jutuisa

valtaalehtien politiikan toimitusten kolumneja sekä **Juha Sipilän** (kesk.) ja **Sanna Marinin** (sd.) hallituksista että ammattiyhdistysliikkeestä. Marinin hallitus sai lehdistä huutia paljon Sipilää enemmän, eikä juuri mikään lehti löytänyt hyvää sanottavaa ammattiyhdistyksistä.

Kortesuo sanoo, ettei vaadi medialta täydellisyyttä, vain objektiivisuutta kohti kilvoittelua.

”Eihän kukaan pysty olemaan täysin objektiivinen, mutta sitä kohti pitää pyrkiä.”

Eri asia on, jos sisältöä tuotetaan selkeästi puoluetta tai muuta ideologiaa edustavan tunnuksen alla, Kortesusuo sanoo. Silloin aktivistitoimittaminen on ok.

Alkaa tuntua, että olemme sittenkin aika samoilla linjoilla – paitsi, että minä toivon aktivistimedioille nykyistä suu-
rempaa roolia.

Mutta kai valtamedianakin neutraaliuspyrkimyksessä sentään jossakin on raja? Jos meillä olisi oikeasti fasistinen hallitus, tai jos sukupuolivähemmistöjä alettaisiin vainota? Tai jos vallassa olisi ”Suomen Trump”? Kai median sentään silloin pitäisi valita puolensa?

Esimerkiksi faktoin todistettujen asioiden, kuten ilmastomuutosten kanssa on varottava valheellista tasapuolisuutta, Kortesusuo sanoo.

”Mutta arvokysymyksissä en journalistina ottaisi kantaa.”

Kortesuon mukaan yksi käyttökelpoinen kriteeri hyväksyttävälle puolen ottamiselle on se, että suunnilleen kaikki suomalaiset ovat aiheesta samaa mieltä. Ukrainan sota on hyvä esimerkki. Ei kukaan halua Venäjää myötäileviä kantoja, ei edes moninaisuuden nimissä.

Linjaus on tavallaan intuitiivisesti hyvin ymmärrettävä, mutta onko se silti liian varovainen, liian reaktiivinen?

MIETTIESSÄNI JOURNALISMIN POLIITTISTA VAIKUTTAVUUTTA ajattelen usein *Voimaa*. Se on Helsingin Hermannissa toimitettava vihervasemmistolainen lehti, jota on tehty jo 26 vuotta. Mikään menestyksekkäs bisnes se ei ole, mutta sitä tehdään edelleen isolle lukijajoukolle.

Sillä on pakko olla vaikutusta ihmisten ajatteluun.

Voiman painos on alusta saakka ollut 60000 kappaletta. Lehti on halunnut murtaa mielipidelehtien muutaman tuhannen kappaleen levikkikatkon. Voimaiset sanovat laske-neensa lehden aina osaksi nimenomaan valtamediaa.

Muusta valtamediasta poiketen *Voima* tuo kirjoittajiensa mielipiteet useammin esiin. Sen linjana on nostaa jutuillaan valtamediasta poikkeavia näkökulmia.

Toimituksen edustajat kertovat ylpeinä kirjoittaneensa **Putinin** Venäjästä säännöllisen kriittisesti jo ennen kuin siitä tuli suomalaisen journalismin normaali. Ei ainoana, mutta säännöllisesti.

”Nyt iltapäivälehdetkin ovat tulleet kokonaan meidän linjoillemme”, lehden toimittaja ja jakelupäällikkö **Jari Tamminen** sanoo.

Tamminen kertoo, että lehti käsitteli Putinia vaarallisenä hahmona jo silloin, kun hänen hulluutensa kohdistui Tšetšeniaan ja venäläisiin toisinajattelijoihin.

”Siinä vaiheessa suomalaisille oli usein tärkeää ymmärtää Putinia, koska oli tärkeää saada kaasua tai ydinvoimaa. Myös media oli pitkään aika ymmärtäväinen Putinia kohtaan.”

Tammista hieman ärsyttää ajatukseni, että *Voima* olisi nimenomaan aatteellinen lehti, koska se on vihervasemmistolainen. Hän muistuttaa, että oikeistolainen ajattelu on mediassa normi.

”Tässä sinunkin jutussasi on vähän sellainen oletamus, että vain vasemmistolainen on aatteellista. *Kauppalehti* voi tykitellä ihan surutta paljon asenteellisempaa kamaa. Has-

Konsensukseen on lähes pakkomielteinen pyrkimys.

Saska Saarikoski, Helsingin Sanomien pääkirjoitustoimituksen esihenkilö

susti *Suomen Kuvalehti* 'ei ole' poliittinen lehti ja *Voima* on”, Tamminen sanoo.

Voiman riemastuttavimpia sisältöjä ovat aina olleet Tamminen nykyisin ideoimat parodiset vastamainokset, joissa ivaillaan mainostajien retoriikalle. Vastamainoksissa on viime aikoina ”mainostettu” muun muassa metsien muuttamista ämpäreiksi ja moottoriveneilyä sloganilla *Koskematon luontoa riittää vain nopeimmille*.

”Niitä pidetään usein hirveän radikaaleina. Mutta eivät ne ole yhtään sen radikaalimpia kuin 'oikeat' mainokset. Emme vain ole tottuneet katsomaan mainoksia kriittisesti”, Tamminen sanoo.

Vastamainosten taustalla on paitsi kritiikki mainoksia myös valtamedian journalismia kohtaan. *Voiman* toimittaja **Kukka-Maria Ahokas** muistuttaa, että valtamedia asettuu automaattisesti keskimääräisen lukijansa asemaan.

”Se on se kuuluisa piilo-Journalistin ohje: Ole aina keskiluokan puolella”, Ahokas sanoo.

Kustannuspäällikkö **Tuomas Rantasen** mukaan *Voiman* perustajat halusivat journalistisen julkaisun, joka ei edustaisi lähellä toimineita kansalaisjärjestöjä, mutta olisi silti kiinnostunut poliittisesta vaikuttamisesta ja yhteiskunnallisesta osallistumisesta, suoremmin kuin muu valtamedia.

Lehti on edelleen riippumaton yhtä lailla järjestöistä ja puolueista, mutta *Voimalla* on selkeä linja.

”Katsoimme alkuaikoina paljon juuri *Suomen Kuvalehteä*. Halusimme tehdä samantasoista lehteä, mutta enemmän poliittisia rakenteita haastaen”, Rantanen sanoo.

Voiman tuottaja **Vilppu Rantanen** huomauttaa, että maailman parantaminen ja totuudenmukainen journalismi eivät sulje toisiaan pois.

”Kun ottaa silmän käteen ja katsoo pahaa maailmaa, päälimmäinen pyrkimys ei voi olla puolueeton journalismi, sehän ei olisi totuudenmukaista. Jos haluaa jäädä joka asiassa neutraaliksi, se johtaa siihen, että reagoimme aivan myöhässä, kuten ilmastomuutokseen ja luontokatoon.”

Vilppu Rantanen huomauttaa, että media tekee paljon juttuja siitä, miten parhaiten tienata sijoitusasunnoilla tai parhaiten maksimoida kotitalousvähennykset,

”Muttei koskaan, että Näin kusetat Kelaa asumistuen kanssa laillisesti.”

Voimaiset toteavat tyytyväisenä muun valtamedian haastattelevan nykyisin esimerkiksi ympäristöaktivisteja aiempaa useammin.

”Mutta edelleen aktivistien näkemykset esitetään usein poliittisena väitteenä ja metsäyhtiö puhuu neutraalina toimijana, vaikka metsäyhtiöllä on kaikki taloudellinen syy ajaa

omaa intressiään”, Tamminen sanoo.

Miksi näin on? Miksi emme aina näe metsäyhtiön näkemyksiä samalla tavalla poliittisina kuin aktivistien? Miksi emme pidä *Hesarin* linjaa samalla lailla poliittisena kuin *Voiman*?

”Järjestelmän sisällä on vaikea nähdä vaihtoehtoja. Markkinoiden valta on meidän jokseenkin kollektiivisesti valitsemamme tapa olla tässä yhteiskunnassa, ja totta kai se määrittää sitä, miten näemme ympäristömme”, Tamminen sanoo.

Mutta mistä meidän pitäisi olla ihmisinä eniten huolisamme ja mitä journalismin pitäisi asialle tehdä?

Tuomas Rantasen mukaan journalismin pitäisi tiedostaa objektiivisuusharhan ansat. Se tarkoittaa pahimmillaan tilan antamista tasapuolisesti myös niille, jotka haluavat lopettaa koko journalismin.

”Jos jossain, niin sananvapauskysymyksissä journalismin pitää valita puolensa. Valituksen näkökulmasta journalismi on aina maailmanparantamista, tiedon levittämistä.”

TÄTÄ JUTTUA TEHDESSÄNI KÄY ILMI, että maailmanparantamista ja muita journalismin isoja teemoja on miettinyt myös **Saska Saarikoski**. *Helsingin Sanomien* pääkirjoitustoimituksen esihenkilö kirjoitti 16. maaliskuuta lehteensä kolumnin pääkirjoitussivun uudistumisesta.

”Lukijoille tarjotaan entistä enemmän näkemyksiä ja analyysijä maailman myllerrystä tulkitsemaan”, Saarikoski kirjoitti.

Samalla Saarikoski muistutti monelta helposti unohtuvasta lehtensä olemassaolon syystä:

”*Helsingin Sanomat* niin kuin useimmat sanomalehdet on perustettu parantamaan maailmaa.”

Parantamaan maailmaa! Upeaa! Miksi mielipiteille on erityistilaus juuri nyt?

Saarikosken mukaan Trumpin ensimmäisestä kaudesta, Brexitistä ja pakolaiskriisistä lähtien on eletty erityisen kuo-
huvaa aikaa. Maailman käyttöjärjestelmä on ikään kuin vanhentunut. Siitä tulee merkkejä kaikkialta.

”On syntynyt ihan uudenlainen tarve palata perusasioihin ja miettiä, mistä kaikessa on kysymys. Koko urani aikana ei ole ollut näin suurta tarvetta mielipiteellisille teksteille.”

Saarikosken mukaan nykyajassa onkin tärkeää, että lehdellä on oma yhteiskunnallispoliittinen linjansa, hieman kuin suomalaisen lehdistön varhaishistoriassa. Hänen mukaansa emme enää elää konsensus-Suomessa. Lehdet erottavat edelleen uutiset ja mielipiteelliset tekstit toisistaan, mutta kaikkien lehtien uutispainotukset perustuvat niiden arvoihin.

”Me olemme liberaali, kansainvälinen, kansanvaltainen lehti. Kaikki eivät enää ajattele näin, ja arvot tulevat näkyviin silloin, kun niille on vastavoimia. Siksi arvojamme on tässä ajassa syytä korostaa.”

Saarikoskea huvittaa, että Suomessa

edelleen pyritään konsensusajatteluun ja ahdistutaan mielipide-eroista.

”Konsensuskeen on lähes pakkomielteinen pyrkimys.”

ONNEKSI MEDIATUTKIJAKI MARKUS OJALALLA ei ole pyrkimystä konsensusukseen. Hän kirjoitti jo vuonna 2018 *Politiikasta* -verkkojulkaisuun kommenttikirjoituksen *Puolueettoman journalismin aika on ohi*.

”Perinteinen uutisointi on pääosin kaikkea muuta kuin moniäänistä ja poliittisesti neutraalia”, Ojala kirjoitti.

Ojalan tekstin mukaan puolueettomuuden vaade on aiheuttanut sen, että journalismista on tullut ”varovaista, välttelevää, turvallisuushakuista – ja nykytilanteessa yhä vähemmän relevanttia yleisöille”. Hänen haaveenaan oli politisoiva journalisti, joka ”ei pyri peittelemään, että hänellä on poliittisia ja ideologisia vastustajia”.

Tämähän kuulostaa hyvältä!

Ojalan mukaan tilanne ei ole kirjoitushetken jälkeen juuri muuttunut. Hän on tutkinut muun muassa yleisöjen luottamusta mediaan ja journalismiin.

”Kyllähän myös yleisöt tykkäävät hakeutua sellaisen journalismin pariin, jonka kanssa jakavat saman maailmankuvan. Samaan aikaan toki kaivataan neutraalia journalismia. Ja taas toisaalta kaikkea mediasisältöä helposti tulkitaan jonkin maailmankuvan edustajana.”

Ojalan mukaan yleisötutkimus osoittaa, että suomalaisten usko median neutraaliuteen on hiljalleen hiipumassa. Silti journalismin luotettavuus kytkeytyy edelleen sen ajateltuun puolueettomuuteen.

”Mutta on monisyinen kysymys, onko luottamus itsessään hyvä asia. Mediakriittisyys on terve asia ja voi tuottaa poliittista aktiivisuuttakin.”

Ojalan mukaan hänen visionsa politisoituneista tiedotusvälineistä ei tarkoita paluuta puoluelehdistön aikakauteen.

”Eihän yhteiskunta ole enää samanlainen. Kyllä mediassa voisi näkyä kaikenlainen ideologinen moninaisuus, ei vain puoluesidonnaisuus.”

Voiko journalismia sitten pitää osasyllisenä yhteiskuntamme epäonnistumiseen? Olemmeko kertoneet maailmasta jollakin tavalla väärin, kun äärioikeistokin nousee, ja ihmiset eivät enää ymmärrä toisiaan?

Ojalan mukaan asia on monimutkainen, mutta media ei välttämättä ole syytön. Hän on taipuvainen ajattelemaan, että nykyiset kriisit johtuvat liberaalidemokraattisen yhteiskunnan instituutioiden epäonnistumisesta, myös journalismin.

”Se on ollut sitoutunutta suurten puolueiden konsensuskeen ja markkinoiden suojaamiseen demokraattisilta prosesseilta. Tällaisesta voi seurata syrjäytymistä ja arvomaailmojen erkaantumista.”

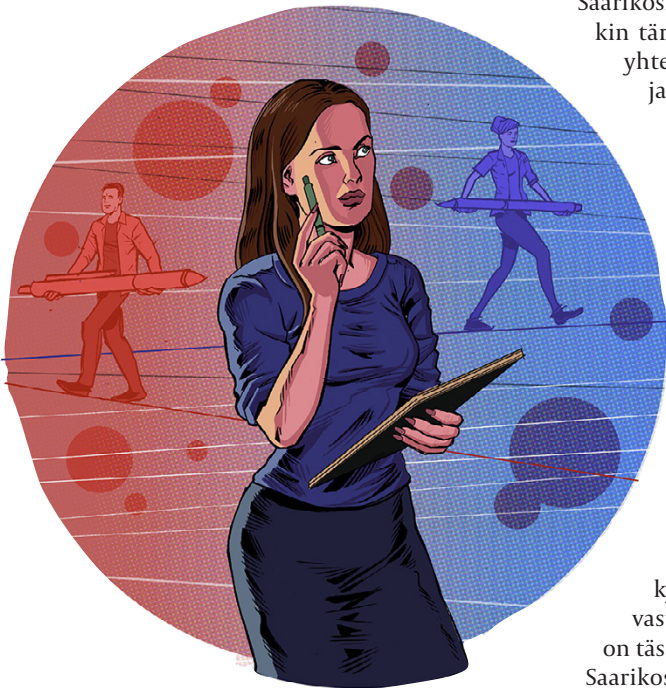
NIIN ETTÄ MIKÄ SE JOURNALISMIN, Suomen ja koko maailman pelastava ratkaisu sitten olisi? Pitäisikö journalismin löytää poliittinen äänensä vai pitäisikö itsekeskeisten toimittajien kirjoittaa sivutolkulla jostakin muusta kuin omasta ahdistuksestaan?

Olen kaikkea muuta kuin nuori ihminen, 52-vuotias, mutta mielläni ilman muuta itseni aktivistitoimittajaksi. Jos jotakin, olen liikaa toimittaja ja liian vähän aktivisti. Minusta maailmanparantaminen kuuluu kaikille.

Mutta en yleensä mieti tällaisia.

Yleensä mietin jääkiekkoa, jalkapalloa, asuntolainan lyhennyksiä, kaljaa ja punk rockia. Tykkään katsoa kissavideoita ja nostaa painoja.

Minun on kai lopettaa teeskenteleminen. Maailman pelastaa ihan joku muu, jos kukaan. ●

Marjaana Varmavuori haluaa saada ihmiset saman pöydän ääreen

Nina Erho, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

Kun Journalistiliitto tarvitsi puheenjohtajan, Marjaana Varmavuori oli heti kiinnostunut mutta mietti, miten arjen asiat saisi järjestettyä. "Se oli itseasiassa puolisoni, joka sanoi, että kyllä ne järjestyvät. Itse ajattelin, että aikani olisi vasta myöhemmin. Mutta tulevaisuus tulikin tähän hetkeen, ja hyvä on näin."

Haastattelupäivänä Journalistiliiton uusi puheenjohtaja **Marjaana Varmavuori**, 41, on työskennellyt tehtävässään reilun viikon. Hän on käynyt muun muassa yhdistyspäivillä, palkkakoulutuksessa, lehdistö-tes-neuvotteluissa ja Ylen ohjelmatyöntekijöiden vuosikokouksessa. Viikonloppuna hän menee Keski-Suomen Journalistien ja Pohjois-Suomen Journalistien vuosikokouksiin.

"Haluan, että nekin, jotka eivät olleet minua valitsemassa, voivat tavata, jutella ja kysyä", Varmavuori sanoo.

Varmavuoren kalenteri täyttyi kertarysäyksellä, kun Journalistiliiton valtuusto valitsi hänet liiton puheenjohtajaksi 14. maaliskuuta. Varmavuori työskenteli aiemmin *Helsingin Sanomissa* ja toimi Helsingin Seudun Journalistien (HSJ) puheenjohtajana.

Valituksi tullessaan hän oli vanhempainvaapaalla. Siirtyminen täyteen työelämään lyhyellä varoitusaajalla ei ole silti tyrmännyt häntä.

"Olen aika työorientoitunut, ja minulle sopii hyvin, että tapahtuu paljon. Oli ihanaa olla kotona lasten kanssa, mutta on myös ihanaa päästä tekemään tällaista duunia", Varmavuori sanoo.

VARMAVUORI HALUAA OLLA journalismin ja liiton muiden jäsenalojen äänitorvi ja puolustaja.

"Pidän tosi tärkeänä lisätä kansalaisten, poliitikkojen ja mediaryitysten ymmärrystä journalismin arvosta. Koska journalismilla ja moniarvoisella viestinnällä ja kulttuurilla on demokratioissa tärkeä rooli, koen olevani myös demokratian sanansaattaja", Varmavuori sanoo.

Hänen mielestään Journalistiliiton pitää osallistua kulttuuripoliittiseen keskusteluun entistä laajemmin. Nimestään huolimatta liitto ei voi puhua vain journalistien asioista. Liittoon kuuluu myös kustannustoimittajia, viestijöitä ja elokuva- ja tv-alan tekijöitä.

"Journalisteilla ja muilla media- ja kulttuuri-alan tekijöillä on paljon yhteistä."

Journalistiliittoa Varmavuori luonnehtii edunvalvontajärjestöksi. Sen pysyvä tehtävä on varmistaa, että jäsenillä on työn tekemisen muodosta riippumatta mahdollisimman hyvät työehdot sekä oikeus työn ja vapaa-ajan tasapainoon ja työhyvinvointiin.

Käytännön edunvalvontatyön pitää kuitenkin muuttua työelämän muutosten mukana.

VARMAVUORI SEURAA tehtävässään **Hanne Ahoa**, joka jätti liiton puheenjohtajan paikan tamikuussa kesken kautensa. Kautta on jäljellä

vuoden 2026 loppuun. Siihen mennessä Varmavuori haluaa, että liitolla on useampi konkreettinen työkalu jäsenhankintaan sekä paremmat keinot tukea toimitusosastoissa ja yhdistyksissä toimivia aktiivejaan.

Varmavuoren tavoite on saada Suomeen mediapoliittinen ohjelma ja mediatukijärjestelmä. Hän haluaisi jatkaa puheenjohtajana myös pätkäkautensa jälkeen.

"Olen vasta pääsemässä vauhtiin, vaikka olen ollut ay-toiminnassa yli kymmenen vuotta. Puolitoista vuotta on lyhyt aika, kun on paljon ajatuksia ja tarmoa tehdä."

Olen miljoona kertaa mennyt kokoukseen nuutuneena ja tullut ulos innostuneena.

Marjaana Varmavuori, Journalistiliiton puheenjohtaja

Ennen valintaansa Varmavuori sanoi *Journalistin* kyselyssä, että puheenjohtajan pitää olla yhteistyökykyinen, aikaansaava ja sietää painetta.

Viimeksi mainittu ominaisuus joutui testiin heti ensimmäisellä työviikolla taksin takapenkillä. Varmavuori oli matkalla elämänsä ensimmäisiin tes-neuvotteluihin, kun liikenne seisahtui Ukrainan presidentin **Volodymyr Zelenskyin** vierailun takia. Varmavuori oli varannut matkaan tavallista enemmän aikaa mutta myöhästyi silti.

"Ehkä oli hyvä, että yksi kauhukuva toteutui heti. Se rikkoi jännityksen ja jään."

Aikaansaamista ja yhteistyökykyä on toistaiseksi pohdittava aiempien meriittien valossa. Varmavuoren arki toimittajana, ay-aktiivina ja suurperheen äitinä on ollut vuosia aikaansaamisen juhlaa.

"Ristiriitatilanteissa olen hyvä kaivamaan esiin sen, mistä on oikeasti kyse ja luomaan keskustelua."

Valtuustossa Varmavuorta puheenjohtajaksi kannatteet kehuivat häntä muun muassa kyvystä huomioida kaikki, kuunnella, tarttua toimeen, omaksua nopeasti, innostua yhä uudelleen sekä olla tarpeen mukaan jämäkkä tai lämmin ja välittävä.

Mitä joudut harjoittelemaan?

"Delegointia. Minun pitää myös luottaa siihen, että ihmiset osaavat asettaa omat rajansa.

Olen kova varmistelemaan, riittääkö paukut ja ehdittekö tehdä."

AY-URALLAAN VARMAVUORI on toiminut myös HSJ:n valtuutettuna, liiton valiokunnissa ja hallituksessa sekä *Helsingin Sanomien* toimitusosaston hallituksessa.

Ensimmäisessä ay-pestissään Varmavuori aloitti vuonna 2014, kun kollega **Sirpa Repo** *Länsiväylän*, *Helsingin Uutisten* ja *Vantaan Sanomien* yhteistoimituksesta etsi jotakuta sijalleen Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksen [nykyään HSJ] hallitukseen.

"En tiennyt, mitä se tarkoittaa mutta ajattelin, että voin mennä", Varmavuori sanoo.

Hän oli opiskellut valtiotieteitä ja kaipasi lisää verkostoja media-alalta. Muutamaa vuotta aiemmin hän oli ensimmäisessä alan työpaikassaan huomannut, mihin ammattiyhdistysliikettä tarvitaan.

"Työnantaja esitti muutosneuvottelujen jälkeen, että jatkaisin harjoittelujakson jälkeenkin harjoittelijan palkalla. Silloin tajusin, että tällaista tapahtuu ja silloin tarvitaan liiton tukea."

Varmavuori tietää, että nykyään moni pelkää pitää työpaikalla puoliaan.

"Meillä on työtä tehtävänä siinä, että ihmiset uskaltavat vaatia sitä, mikä heille kuuluu. Meidän on pidettävä oikeuksistamme kiinni tai luisu alkaa. Jos menetämme jotain, se ei palaa."

Varmavuorta huolettaa, että alan kiristytvä työtahti syö yhteisöllisyyttä. Ihmiset kokevat, että ammattiyhdistystoimintaan ei ole aikaa. Hän itsekin on kiirehtinyt osaston kokouksiin keskeneräiset työt mielessään. Hän on kuitenkin saanut enemmän kuin on joutunut antamaan.

"Ay-toiminta on mielettömän tärkeää, opetavaista ja kiinnostavaa. Olen miljoona kertaa mennyt kokoukseen nuutuneena ja tullut ulos innostuneena. Kun ihmiset saadaan saman pöydän ääreen, aina alkaa tapahtua."

JOURNALISTINA VARMAVUORI rakasti kirjoittamista. Sydäntä lähinnä on kuitenkin ajatus journalistista vallan vahtikoirana. Sillä on suora yhteys liiton puheenjohtajan työhön.

"Haluan, että ihmiset voivat tehdä yhteiskunnallisesti tärkeän työnsä mahdollisimman hyvin. Se tarkoittaa riittäviä resursseja ja työehtoja."

Nuorempana Varmavuori keräsi välillä kokemukseensa nähden liikaa tehtäviä. Vähitellen hän oppi tunnistamaan liian kuormituksen muun muassa "sähköposti-indeksistä".

"Nykyään tiedän, että jos sähköpostin avaaminen alkaa ahdistaa, minulla on liian monta rautaa tullessa. Silloin pitää priorisoida." ●

Vuoden henkilökuvasta palkittu Toni Rasinkangas etsii veden alta täydellistä rauhaa

Nina Erho, teksti • Riku Hasari ja Toni Rasinkangas, kuvat

Toni Rasinkangas, 43, sai huhtikuun alussa Kuvajournalismi 2024 -kisassa palkinnon Vuoden henkilökuvasta. Hän otti voittokuvan *Hämeen Sanomien* juttukeikalla. Juttu käsittelee lasten uimataittoa ja uimaopettaja **Katariina Linhan** työtä.

Kuvassa on Linhan yksityisoppilas **Veeti**, 4. Kuva näyttää taidekuvalta. Se on kuitenkin lähtökohdiltaan täysin journalistinen, Rasinkangas sanoo.

”Lapsethan eivät tee, mitä käsketään, vaan elävät ihan omaa elämäänsä. Jouduin keikalla vähän miettimään, miten hoidan tämän ja yritänkö vielä ohjata häntä. Lopulta päätin vain seurata, mitä hän tekee ja kuvata”, Rasinkangas sanoo.

”Onneksi siihen oli aikaa. Monesti kuvaamiseen on vain muutama minuutti, mutta nyt olimme altaassa reilu puoli tuntia.”

Keikan loppupuolella Rasinkangas huomasi, että vesi heijastaa uimarin kuvajaista myös pinnan alla. Voittoruutu on kuva siitä. Jutussa julkaistiin samantyyppisiä kuvia mutta ei myöhemmin voittoisaksi osoittautunutta ruutua.

”Kuvasta tuli niin kryptinen, että en edes tarjonnut sitä lehdessä julkaistavaksi.”

MYÖS UIMAOPETUSJUTUN teksti on Rasinkankaan käsialaa. Hän työskentelee *Hämeen Sanomissa* valokuvaavana toimittajana.

”Parhaimmillaan se tarkoittaa, että kun keksin tai saan jutunaiheen, pystyn samalla sekunnilla alkaa ideoida kuvapuolta. Muut kuvaajat saattavat saada aiheen tai briiffauksen vasta juuri, kun lähtevät keikalle”, Rasinkangas sanoo.

Nykyisin Rasinkangas kuvaa vain omiin juttuihinsa. Tarvittaessa hän saa juttukeikalle mukaan kuvaajan. Jossain vaiheessa työnantaja halusi Rasinkankaan kuvaavan kaikki omat keikkansa, kun hän kerran osasi ja oli kuvaamisesta innoissaan. Etenkin perusteellista haastattelua vaativilla

keikoilla työt kuitenkin söivät toisiaan.

”Jos kuvaan ja toinen kertoo samaan aikaan jotain, se menee ihan ohi. En kuule mitään, kun kuvaan.”

Kun tekeillä on samaan aikaan monta isoa juttua, kaikkien kuvavalinnoille ja kuvien käsittelylle olisi vaikea löytää aikaa. Silloin kun Rasinkangas sekä kirjoittaa että kuvaa, hän ottaa mahdollisimman vähän kuvia.

”On eri asia valita sadasta kuin parista kymmenestä kuvasta.”

RASINKANKAAN PÄÄTYÖ on kirjoittaa juttuja. Silti hän kokee itsensä enemmän kuvaajaksi kuin kirjoittajaksi. Jo vuonna 2011 hän haki ensimmäiseen työharjoitteluunsa *Hämeenlinnan Kaupunkiuutisiin* nimenomaan kuvaajaksi.

”Mutta sitten minut lähetettiin juttukeikalle heti ensimmäisenä päivänä, ja siitä lähtien olen ollut myös toimittaja.”

Rasinkankaan mielestä asioita on helpompi ajatella kuvina kuin tekstinä etenkin silloin, kun pään kovalevy on juttujen asioita täynnä. Kuvaamisessa miellyttää myös se, että se tapahtuu enemmän hetkessä kuin toimittajan työ.

”Toimittaja taustoittaa ennen keikkaa ja väentää haastateltavien kanssa sen jälkeen. Jossain vaiheessa olin siitä jopa vähän kateellinen kuvaajille. Mutta sitten *Hämeen Sanomien* kuvaajat ulkoistettiin”, Rasinkangas sanoo.

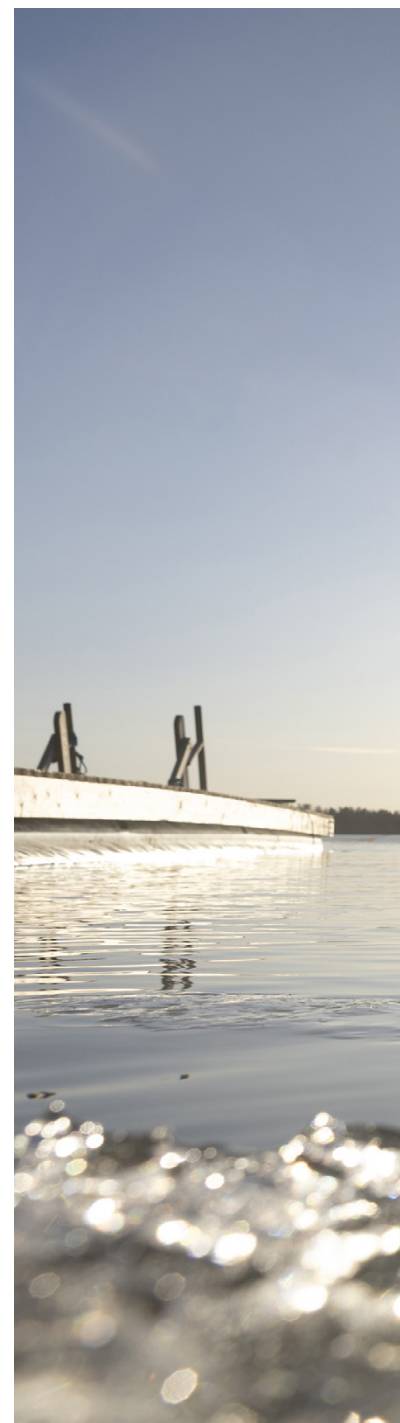
Vuoden henkilökuvan Rasinkangas kuvasi ”kakoskamerallaan”. Se on hiljattain hankittu pökkari, johon hänellä on vedenpitävä kotelo. Rasinkangas on tyytyväinen siihen, miten suorituskykyinen kamera on verrattuna alkuvaiheen digikameroihin, joilla hän opetteli kuvaamaan. Toisaalta kalusto on todellakin vain osa kuvaamista.

Rasinkangas on monta kertaa urallaan kuullut, että noin hienolla kameralla saa varmaan hienoja kuvia.

”Ihan kuin tämä olisi vain napin painamista. Toimittajalta kukaan ei ole tullut kysymään, milaista näppäimistöä käytät.”

RASINKANGAS KIINNOSTUI valokuvaamisesta ensimmäisen kerran lukioaikoina. Myöhemmin hän opiskeli media-assistentiksi Hyriassa Riihimäellä. Opintoihin kuului myös valokuvaamista. Sen jälkeen hän on opetellut sitä lisää itsekseen ja töissä.

”Olen myös kysellyt kokeneemmilta neuvoja ja miettinyt muiden kuvista, miten nämä on tehty.”

Toni Rasinkangas harrastaa avantouintia. Riku Hasari kuvasi hänet maaliskuun lopussa Hämeenlinnassa Alajärven rannassa Kipinäniemessä. "Siellä oli vielä jäätä jäljellä. Riku oli kuvauksissa itsekin vedessä. Viimeisissä kuvissa naamastani näkyi jo, että olimme olleet noin vartin vedessä", Rasinkangas sanoo.

Kuvakisoihin Rasinkangas alkoi osallistua noin kymmenen vuotta sitten. Ensin palkintoja tuli kansainvälisistä kisoista, viimeksi vuonna 2023 kaksi kultaa ja pronssia Le Prix de la Photographie de Paris -kisasta. Kuvajournalismikisaan Rasinkangas osallistui nyt kolmannen kerran.

Aluksi kisaaminen tuntui Rasinkankaasta tärkeältä siksi, että monella kollegalla oli valokuvaamiseen enemmän koulutusta kuin hänellä.

"Halusin näyttää, että osaan ja saada hyväksyn-

tää tekemiselleni. Vuosien saatossa tarve on loiventunut. Ehkä menestyksen takia tai ihan siksi, että olen huomannut, että ei tätä kisojen takia tehdä", Rasinkangas sanoo.

"Olen myös aika kilpailuhenkinen. Painin nuorena kilpaa 15 vuotta. Ehkä haen nyt samaa jännitystä ja dopamiinimyrskyä kuvakisoista."

Kun Rasinkangas sai kuulla ottaneensa Vuoden henkilökuvan, hän ajatteli samaan aikaan "vau ja mitä helvettiä". Hän oli lähettänyt kisaan useamman mielestään hyvän vesikuvan ja miettinyt,

että joku niistä voisi saada kunniamaininnan. Sarjan voitto oli iso juttu.

"Kisassa puhutaan kuitenkin vuoden lehtikuvista, ja voittajat pääsevät mukaan kautta aikain aika pieneen palkittujen porukkaan. Siinä tulee Suomen mittakaavassa 'nähdyksi'."

PALKINTO ON Rasinkankaalle merkityksellinen myös siksi, että se tuli vesiaiheisesta kuvasta.

Lapsuudessaan Rasinkangas rakasti vedessä pulikoimista. Aikuisena hän löy-

Toni Rasinkangas otti Vuoden henkilökuvan pokkarilla. Hänen toukokuussa avautuvan valokuvanäyttelynsä kuvista puolet on otettu ”järkkärillä” ja puolet pokkarilla. ”Haluan herättää keskustelua siitä, että valokuvaamiseen ei välttämättä tarvita mitään tuhansien eurojen kalustoa. Tai ainakaan valokuvauksen opetteluun.”

si veden taian uudestaan laitesukelluskurssilla. Kurssille Rasinkangas hakeutui vuonna 2018 kuntouttamaan itseään burnoutista.

”Kuulostaa pätkähullulta, että kun olet jo valmiiksi ihan kierroksilla ja piuhat solmussa, vedät itsesi pinnan alle, joka on kokonaan uusi ja tosi pelottava maailma ennen kuin siihen tottuu. Ja hengittämään luonnottomalla tavalla jonkun tutin läpi”, Rasinkangas sanoo.

Veden alla hän kuitenkin koki hetkiä, jolloin ympärillä oli täydellinen rauha.

”Vedestä löysin kohtumaisen paikan.”

Korona-aikana Rasinkangas alkoi sukelttaa ilman varusteita. Veden alla kuvaamisen hän aloitti vuosi sitten keväällä. Siinä häntä viehättää etenkin se, että vaikka kädessä on digitekniikkaa, inhimilliset rajat tulevat nopeasti vastaan.

”Kyse on siitä, kuinka kauan vedessä pystyy olemaan. Siinä joutuu kunnioittamaan luontoa ja miettimään, mitä asioita pystyy hallitsemaan.”

RASINKANGAS KUVAA mielellään luonnonvesissä, myös kylmissä. Avantouinnin pariin hänet johdatti alkujaan tyttöystävä. Parhaillaan Rasinkangas kokoaa vesikuvistaan näyttelyä. Se avautuu Hämeenlinnassa 3. toukokuuta.

Näyttelyn nimi on *Vierailijat*. Rasinkangas toivoo sen herättävän ajatuksia ihmisen suhteesta veteen, luontoon, itseensä ja toisiin.

Moni näyttelyn kuvista on Rasinkankaan työkeikoilta. Yhdessä niistä seisoo mies uimahoususillaan ruumisarkun muotoisen avannon äärellä. Hän on **Magnus Appelberg**, joka opettaa ihmisille mielenhallintaa kylmävesialtistuksen kautta.

Appelberg on niin tottunut kylmässä vedessä olija, että kuvausaikaa olisi ollut runsaasti. Rasinkangas oli ajatellut kuvata häntä pinnan alta kuivapuvun ja lisäpainojen avulla.

Lisäpainoja oli kuitenkin mukana liian vähän, ja vesi oli niin sameaa, ettei Rasinkangas uskaltanut sukelttaa jään alle.

nut sukelttaa jään alle.

”Kun avasin kuvia koneella, tunsin, kuinka kortisolitasot ja verenpaine nousivat ja päänahka kiristyi.”

Sellaisina hetkinä Rasinkangas on opetellut ajattelemaan, että täydellistä keikkaa tärkeämpi näyttö on alalle työllistyminen. Ja työpaikka, jossa saa suunnitella omat kuvauksensa. Ja että senkin jälkeen kyseessä on lopulta työ, ei koko elämä.

Näyttelyn pääkuvaksi Rasinkangas valitsi uimari-Veetin kuvan jo ennen kuin tiesi, että siitä tulee Vuoden henkilökuvaa. Häntä viehättää kuvassa etenkin se, että sitä joutuu vähän aikaa katsomaan ennen kuin se alkaa avautua.

”Lisäksi se edustaa tulevaisuutta. Kuvattava on näyttelyn kuvien ihmisistä nuorin. Hän on uutta sukupolvea.” ●

Lue lisää Kuvajournalismi-kisassa palkituista: Journalisti.fi

JOKESIN KEVÄÄN APURAHAHAKU

11.4. – 9.5.2025

Kopiosto-apurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, ammattikuvaa syventävään työskentelyyn, kieli- ja opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen sekä näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta.

Voit myös hakea säätiön ammatillisille kursseille, Editointipajaan tai visualisteille räätälöityyn Adobe Firefly ja tekoäly Creative Cloud sovelluksissa -kurssille.

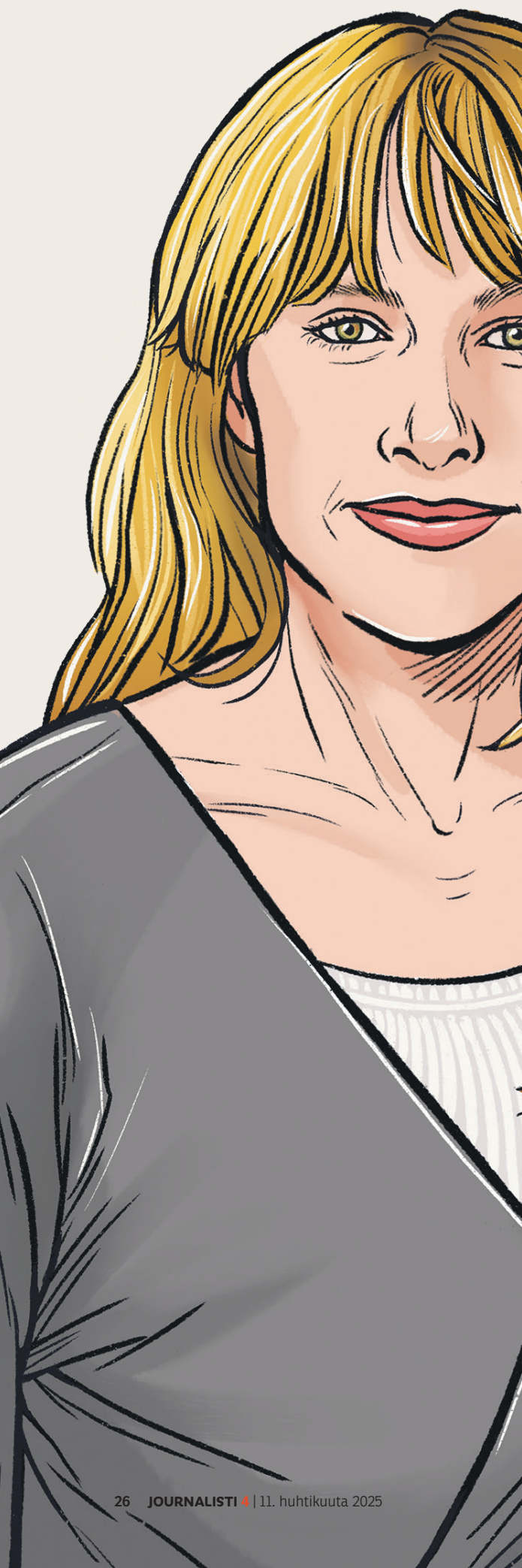
Säätiö jakaa työskentelyapurahoja tieteen ja taiteen tekemiseen, esimerkiksi näyttelyihin ja kirjojen kirjoittamiseen. Haettavana on myös viisi puolen vuoden työskentelyapurahaa tietokirjan kirjoittamiseen tai taidejournalismiin. Lisäksi myönnetään 3 000 euron työskentelyapurahoja journalistisiin hankkeisiin. Opiskelijoille myönnetään opiskelijastipendejä opinnäytetyön tekemiseen.

Apurahoja haetaan Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta.

Lue koko apurahailmoitus säätiön verkkosivuilla:
<https://www.jokes-saatio.fi>

JOURNALISTISEN KULTTUURIN EDISTÄMISSÄÄTIÖ SR

Jos palkkioita ei voi nostaa, mediatalot voisivat kohdella freelancereita paremmin, kirjoittaa Maaret Launis.

Maaret Launis, teksti • Hanna Lahti, kuvitus

On tämä koiran työtä. Näin ajattelin viime syksynä usein, kun juttujen myyminen takkusi.

Tilanne oli muuttunut lyhyessä ajassa. En enää saanut ihmisiä kiinni, freelancebudjetit olivat tapissa tai toimituksessa oli jo työn alla juttu ehdottamastani aiheesta.

Muutamassa kuukaudessa uudeksi normaalikseni muodostui, että maksoin lainanlyhennykset säästöilläni. Aloin samaistua enemmän alustatalouden pakkoyrittäjiin kuin kollegoihin vakituksissa työsuhteissaan.

”Lukijoidemme rakastama toimittaja”, eräs asiakkaani kuvaili minua noin vuosi sitten. Toinen toimeksiantajani sanoi, että juttuni kuuluvat toistuvasti sivuston luetuimpiin. Silti sähköpostini oli hiljennyt, tilauksia ei vaan enää tullut.

Mietin, miksi näin kävi. Ehkä ei olisi pitänyt palauttaa erästä juttua paria päivää myöhässä tai vastata sähköpostiin viiveellä. Kävin läpi mielessäni kaikki ne kerrat, kun olen mokannut tai suoriutunut rimaa hipoen. Muodostin kokonaiskuvaa: mihin mediaan olen liian naiivi, mihin taas liian kynninen.

Tätä on olla freelancer: pyöriä oman napansa ympäri välillä pari kierrosta enemmän kuin kannattaisi. Kaikkihan tietävät, että alalla eletään ankaria aikoja. Mediatalot lakkauttavat printtilehtiä ja kamppailevat kannattavuuden kanssa. Sanoma Media, A-lehdet ja Alma Media mylläsivät viime vuonna tekemistään uusiksi muutos-

”En tiedä, miksi toimitukset kertovat analytiikan tuloksista niin vähän freelancereille.

neuvotteluissa, ja irtisanomisista tuli. Yle vähentää media-alan historian suurimmissa muutosneuvotteluissa yli 300 ihmistä.

Eräs päätoimittaja kuvaili tilannetta minulle epävirallisesti ”vaapaaksi pudotukseksi”. Suunta on alaspäin, mutta kaltevuuskulma on yllättänyt.

VÄHÄN NOLOTTAA MYÖNTÄÄ, mutta olen ymmärtänyt freelancerien ahdingon vasta omakohtaisen kokemukseni kautta. Muutama vuosi sitten työskentelin aikakauslehdessä tuottajana ja sitä ennen toimituspäällikkönä. Olin se, joka tilasi freelancereilta juttuja.

Noina vuosina osa juttupalkkioista lähes puolittui, mutta samalla pieneni väkimäärä toimituksessa.

Freelancerit juttuideoineen olivat minulle aika lailla kasvoton joukko, jopa rasite, ja sisällöllinen riski. En tuntenut useimpia freelancereita ja heidän työskentelytapojaan, enkä voinut tekstien editoijana nojata kollegiaaliseen luottamukseen tai odottaa freelancerien automaattisesti jakavan samoja laatustandardeja – heidän eivät olleet meillä töissä. Kiireessä omien käsieni kautta kulki aikamoinen määrä juttuja, joiden tekemisen taustoja en tarkistanut niin hyvin kuin olisi pitänyt.

Jälkikäteen olen miettinyt, minkälaista vaivannäköä freelancerilta on lupa odottaa vaikkapa 300 euron palkkiolla? Minkälaista intoa faktantarkistukseen? Entä kunnianhimoa tai huolellisuutta? Vastaus on, että mitä enemmän merkkejä ja vaativampi aihe, sitä vähemmän 300 eurolla saa.

Jotakin freelancerien merkityksestä tajusin, kun työkaverini pohdiskeli palaverissa brändin ja kirjoittajakaartin suhdetta toisiinsa. Hän nosti esiin sen, että suuri osa sivuston kirjoittajista oli freelancereita.

Hän järkeili, että toimitukselle media on yhtä kuin sen omat toimittajat. Mutta lukijoille media on yhtä kuin freelancerit, jotka kirjoittavat ison osan jutuista ja joiden nimi on siellä jutun alussa.

Freelancerien tuottaman sisällön asema on kiistatta tärkeä lähes kaikissa isoissa julkaisuissa.

Toisen tien on valinnut tammikuussa julkaisutoiminnan aloittanut *Uusi Juttu*, jonka kaikki toimittajat ovat vakituista henkilökuntaa. Suunta on hyvä, mutta *Uusi Juttu* työllistää tällä hetkellä parikymmentä henkilöä. Kun *Uusi Juttu* rekrytoi viimeksi, hakemuksen lähetti noin 450 ihmistä. Luku kuvaa sitä, millaisen kynnyksen takana työsuhde media-alalla näinä aikoina on. Se, missä määrin freelancerius on media-alalla työskentelevän valinta, alkaa tällä matikalla asettua kyseenalaiseksi.

KYSYIN TÄTÄ JUTTUA VARTEN Mediaduunarit-Facebook-ryhmässä, miten työkaverit kokevat oman ammatillisen tulevaisuutensa. 580 jäsenen ryhmässä on luultavasti paljon niitä, jotka hakevat vertaistukea vaikean tilanteensa vuoksi, ja tämä ohjaa vastausten sävyä. Voi myös olla, että ihmisillä on korkea kynnyks kerton, että heillä menee varsin pulleasti. Onneksi sellaisiakin vastauksia tuli.

Sain kyselyyni 26 vastausta. Niistä kolme ensimmäistä olivat

kuvaavia. Ensimmäinen kertoi olevansa kiitollinen puolen vuoden määräaikaaisuudesta paikallislehdessä, mutta suuntaavansa ajamaan mahdollisesti invataksia määräaikaisuuden päätyttyä. Toinen sanoi työskentelevänsä hautausoimistossa ja kolmas oli juuri laittanut hakemuksia päiväkoteihin. Kaikki kolme sanoivat, että haluaisivat kyllä tehdä toimittajan työtä.

Moni kyselyyni vastanneista kertoi menettäneensä viime vuosien aikana useita yhteistyökumppaneita, harvempi saaneensa tilalle uusia. Yksi kertoi, että asiakas oli lopettanut yhteistyön viestillä, jossa kerrottiin, että toimituksessa on keksitty paljon kaikkea hienoa, joten tämä yhteistyö päättyy ensi kuussa.

Freelancerien asemaa ei luonnollisestikaan tunnusteta yhteistoi- mintalaisissa, mutta lain hengen soisi yltävän meihin asti. Työnantaja on velvollinen tiedottamaan työntekijöille ja kuulemaan heitä, ja tiedottaa tulisi myös mediayhtiön tärkeimmille alihankkijoille, kuten freelancereille.

Itse sain tietää tärkeimmän asiakkaani muutosneuvotteluista, koska talossa työskentelevä työkaverini kertoi minulle asiasta lounaalla.

”Keskittäisin toimeentulon hankkimisen tulevana kuukausina muualle,” hän neuvoi.

Se oli kesälomakauden kynnyksellä vähän kylmäävää kuultavaa, mutta olen hänelle ikuisesti kiitollinen tiedosta.

Kylmääviä seuraavat kuukaudet olivatkin. Muutosneuvottelujen seurauksena merkkimäärät ja juttujen palkkiot putosivat roimasti. Viime vuoden liikevaihtoni tippui neljänneksellä noiden kuukausien seurauksena. Freelancerin ei sanonnan mukaan pitäisi laittaa kaikkia munia samaan koriin, mutta viime vuonna aika monta koria meni kumoon.

Journalistiliiton teettämän työmarkkinatutkimuksen mukaan freelancerin euro on 62 senttiä. Tutkimuksen mukaan freelancereiden tulot tosin nousivat toissa vuonna.

JOS PALKKIOITA EI VOI nykytilanteessa nostaa, työoloja voi parantaa. Mediatulojen kannattaa tarjota tärkeille yhteistyökumppaneille hyvä näkyvyys organisaation toimintaan ja verkostoihin. Tämä tarkoittaa ilmaisia käyttötunnuksia median sivustoille, alennusta konsernin muista palveluista, kutsuja tapahtumiin, kutsuja toimitukseen, jonkinlaista viestintää siitä, millaisia tarpeita toimituksessa on.

Lisäksi freelancer tarvitsee palautetta. Jos joku juttu on aiheuttanut erityistä kuhinaa, freelancerin kannattaa tietää siitä, koska se helpottaa tulevien juttujen ideoimista. En tiedä, miksi toimitukset kertovat analytiikan tuloksista niin vähän freelancereille. Kirjoittaisin mielelläni salassapitosopimuksen, jos se toisi tietoa siitä, miten juttujani luetaan.

Tämä kaikki helpottaisi freelancerin, mutta myös tuottajien työtä. Toki se auttaisi myös faktantarkistusta, haastateltavien löytämistä ja hyvien juttuideoiden keksimistä, pari asiaa mainitakseni.

Laadun ylläpitämistä, mikäli se jotakuta kiinnostaa. ●

Freelancetoimittaja Anette Forsström-Fellman haastatteli Ida Ahlskogia (edessä) kanihyppykisoissa Pedersöressä. Haastattelua seurasivat äiti Maria Mannström-Ahlskog ja Elli Ahlskog (taustalla). Toimittajan sylissä on Bert-kani.

Kuriren on yksi harvoista suomenruotsalaisista aikakauslehdistä – "Pienikin asia on kertomisen arvoinen"

Reija Ypyä, teksti • Linda Varoma, kuva

Kolpin kylässä Pedersöressä Pohjanmaalla on meneillään kanihyppykisat. Hevostallille on tullut parikymmentä koululaista kisaamaan kaniensa kanssa. Omistajat taluttavat kanejaan remmissä, ja niiden on tarkoitus hypätä kymmenen korkean esteen yli. Kisassa mitataan aikaa ja virheiden määrää.

Toimittaja **Anette Forsström-Fellman** on teke-mässä tapahtumasta *Kuriren*-lehteen aukeaman juttua. Hän haastattelee kahta kymmenvuotiasta tyttöä ja ottaa myös jutun kuvat.

”Kanihyppy on suosittua ruotsinkielisellä Pohjanmaalla. Tyttäreni on harrastanut tätä monta vuotta, ja ehdotin aiheesta juttua päätoimittaja **Rosita Holtlundille**. Saan lähes aina ideani myytyä, sillä *Kurirenin* aihepiirit ovat maanläheisen monipuolisia, ja pienikin asia on kertomisen arvoinen.”

Kuriren on yksi harvoista Suomessa tehdyistä ruotsinkielisistä, tilattavista aikakauslehdistä. Vaasassa tehtävä lehti keskittyy perhe- ja lifestyle-aiheisiin. Se on ilmestynyt vuodesta 1959 lähtien.

Vuoden ensimmäisen *Kurirenin* teemana oli kulttuuri. Forsström-Fellman kirjoitti ja kuvasi numeroon reportaasin suosittun Guns Rosor -tanssiorkesterin keikasta sekä pietarsaarelaisen kirjailijan **Ellen Strömbergin** haastattelun.

Forsström-Fellman on ollut *Kurirenin* freelancer vuodesta 2018 ja kirjoittaa joka numeroon.

”Saan aika vapaat kädet, eikä tekstiäni pakoteta mihinkään juttuformaattiin. Se on minulle tosi tärkeää. Haluan nostaa esille ihmisiä, joilla on mielenkiintoista kerrottavaa esimerkiksi elämästään, harrastuksistaan tai työstään”, hän kertoo.

Hänen mukaansa yhteistyö toimituksen kanssa on sujuvaa ja mukavaa, vaikka lehden maksamat palkkiot eivät ole kovin suuria.

KURIRENIN ULKOASU ON VANHAHTAVA ja kotoisa. Pitkien juttujen ja kolumnien lisäksi siinä on esimerkiksi ristikoita, vitsejä, ruoka- ja käsityöohjeita sekä kirjeenvaihtopalsta. Joka numerossa esitellään uusia suomenruotsalaisia kirjoja.

Kustmedian projektipäällikkö **Jennifer Hägen** ja päätoimittaja **Rosita Holtlund** vastaavat *Kurirenin* sisällöstä. Perinteikkäällä lehdellä on heidän mukaansa tärkeä paikka suomenruotsalaisella mediakentällä.

”Pohjanmaalla seurataan paljon Ruotsin medioita kielen takia. Suomenruotsalaisille on kuitenkin tärkeää lukea myös suomalaista ruotsinkielistä aikakauslehteä, sillä se tukee kulttuuria ja identiteettiä. Lukijat kokevat *Kurirenin* olevan yhdistävä linkki suomenruotsalaisten kesken”, Holtlund sanoo.

Hägen myöntää, että *Kuriren* ei ole mikään kultakaivos. Kustmedia haluaa silti jatkaa vuonna 2023 ostamansa lehden tekemistä. Lehden talous perustuu tilausmaksuihin sekä irtonumero- ja ilmoitusmyyntiin. Säätiöiltä se ei saa tukea.

”Tänä vuonna on tarkoitus hiukan kehittää lehden sisältöä ja ulkoasua, mutta pidämme koko ajan mielessä, että nimenomaan suomenruotsa-

laisuus kiinnostaa lukijoita. Se on kaiken pohja”, Hägen kertoo.

Lukijat ovat enimmäkseen 60 vuotta täyttäneitä naisia. Jokaisessa numerossa on teema, kuten hyvinvointi, perhe ja vapaa-aika tai ruoka ja matkat.

”Saan aika vapaat kädet, eikä tekstiäni pakoteta mihinkään juttuformaattiin. Se on minulle tosi tärkeää.”

Anette Forsström-Fellman, freelancetoimittaja

Haastateltavat ovat monen ikäisiä eikä lehden erityisesti etsitä julkiksia. Esimerkiksi **Suzanne Innes-Stubbin** haastattelu kyllä kelpaisi päätoimittaja Holtlundille.

Uusien lukijoiden saamiseksi Kustmedia on vitritelty yhteistyötä isompien kustantajien kanssa. *HBL:n*, *Vasabladetin* ja *ÖT:n* tilaajat ovat voineet tänä keväänä lukea digitaalista *Kurirenia* ilmaiseksi.

Suomenruotsalaisia on noin 300 000. Pieni ja tiivis kohderyhmä on *Kurirenin* vahvuus. Lukijat saattavat tuntea lehden haastateltavia jotain kautta. Entinen koulukaveri tai tutun tuttu kiinnostaa toisella tavalla kuin täysin vieras.

Sekä Hägen että Holtlund korostavat freelancerien tärkeyttä lehdelle. Toimitus on Vaasassa, mutta lehdessä täytyy olla haastateltavia koko ruotsinkielisestä Suomesta.

Holtlundin mukaan lehteen kirjoittaa 35–40 freelanceria.

”Monilla on toinen työ, ja he kirjoittavat juttuja harvakseltaan. Monet ovat kirjoittaneet meille jo vuosia”, Holtlund kertoo.

ANETTE FORSSTRÖM-FELLMAN ON LUONUT itselleen mieluisan palapelimäisen työelämän. Hän opiskeli toimittajaksi Helsingin yliopiston Soc&komissa ja valmistui vuonna 2007. Sen jälkeen hän on työskennellyt muun muassa Ylellä.

”Minulle sopii ihmiskeskeinen raportointi ja tykkään rauhallisemmasta tahdistakin uutismaailman monet eri käänteet”, Forsström-Fellman kertoo.

Hän asuu maatilalla Purmon kylässä ja työskentelee kolmena päivänä viikossa kotikylänsä K-kau-passa. Työviikon muista päivistä yhtenä hän kirjoittaa juttuja *Kuriren*- ja *Marthabladet*-lehtiin ja toisena sijaistaa kouluissa ja päiväkodeissa.

”Olen tyytyväinen työelämäni, sillä tykkään vaihtelusta. Jossain vaiheessa voisin ehkä lisätä toimittajan työn osuutta”, Forsström-Fellman sanoo.

”Pohjanmaalaiset ovat yleensä vaatimattomia. Minusta on ihanaa saada tällainen ihminen innostumaan haastattelusta. Kaikista ihmisistä saa mielenkiintoisen tarinan. Meillä Purmossa ilmestyy kylälehti kahdesti vuodessa eikä vielä koskaan ole ollut juttuaiheista pulaa.”

Kurirenin salaisuudeksi hän arvelee positii-visuuden. Se on tervetullutta vastapainoa TV-uutisten ja päivälehtien usein ikäville aiheille. Sotauutisten jälkeen kanihyppely tuntuu sympaattiselta. ●

Kuriren

- Suomenruotsalainen *Kuriren* perustettiin 1959. Se oli **Weegar**in perheen omistuksessa vuoteen 2023 saakka, jolloin vaasalainen viestintätoimisto Kustmedia osti sen.
- Kustmedia tekee myös kahta tilattavaa paikallislehteä, *KustNytt* ja *ByaNytt*, jotka ilmestyvät Mustasaaren ja Maalahden alueilla.
- Kustmedialla on kuusi kokoaikaista ja yksi osa-aikainen työntekijä sekä suuri joukko freelancereita.
- *Kuriren* ilmestyy 17 kertaa vuodessa. Tilajia on noin 4 200.
- Lehden sisältö tuotetaan lähes kokonaan freelancerien voimin. Aktiivisesti heistä kirjoittaa lehteen parikymmentä. Ammattikuvaajia lehti ei juuri käytä.

Kuriren 4/2025

Lyxlägenhet i södra Helsingfors till salu för nästan 11 miljoner

En lägenhet på Högbergsgatan i södra Helsingfors är till salu för drygt tio miljoner euro. I huset har tsarens säkerhetspolis och Gustaf Mannerheim tidigare arbetat.

Intill Johanneskyrkan och med utsikt över Johannesparken ligger en lyxlägenhet som just nu är ute för försäljning. Prislappen på 10,9 miljoner för lägenheten på 367 kvadratmeter i Grand residence 21 gör att den står ut rejält på Helsingfors bostadsmarknad.

Den här lägenheten är helt otroligt unik, säger mäklaren **Matis von Schantz**.

Golv i lägenheten är fiskbensparkett tillverkat av ek från Finland. Den tvättbaren är gjord av mässing och har det inte varit i bruk tidigare, säger han.

Lägenhetens 367 kvadratmeter är uppdelade på två våningsplan och inhyser eldstäder, biljardrum, bastu och tre balkonger. Lägenheten är ganska hemtrevlig jämfört med många andra liknande objekt. Ibland så ser de här lägenheterna mer ut som representationsbostäder, men det gäller inte här, säger von Schantz.

Historia kombineras med bekvämlighet

Von Schantz skräder inte orden när han beskriver lägenheten i huset och hyllar sättet som anrik historia och modern bekvämlighet har kombinerats på.

Det är den finaste lägenhet som jag har sett och jag har sett många lägenheter runtom i världen. Den finish och det material som använts är helt otroligt, säger han.

Hur många är det egentligen som har råd att lägga drygt tio miljoner på sitt boende?

– Jag har haft några visningar redan, så det finns nog intresse.

"Ett palats"

Huset är byggt år 1889 och inhyser i dag sammanlagt 5 000 kvadratmeter bostäder. Grand residence 21 erbjuder in house service åt de boende och skriver att visionen varit att "skapa ett palats i nya tidens anda".

Det var den svenske målarmästaren och entreprenören **Per Erik Färlander** som lät bygga huset och landsmannen **Axel Högberg** som stod för ritningarna.

Under de första årtiondena beboddes huset av köpmän och statstjänstemän, medan butiker och en konstnärateljé verkade på gatuplan. Ären fram tills Finlands själv-

Den som vill bo i den lyxiga bostaden nästan 11 miljoner euro. FOTO: BO LIV

ständighet var fastigheten i rysk ägo och tsarens säkerhetspolis låg omvandla bostäderna till kontor.

Mellan 1918 och 1939 användes lokalerna av det finska försvarsmästeriet, och i åtta år på 1930-talet arbetade **Gustaf Mannerheim** i husets fjärde våning i ett rum som tillhör lägenheten.

En bostadsmäklare som säljer lyxlägenheter i södra Helsingfors har ofta blivit intervjuad i *Hbl* för att tala varmt om de lägenheter han säljer. *Hbl* har också valt att publicera marknadsföringsbilder på nyhetsplats. "En viss mäklare förmedlar en ganska stor del av de lägenheter i Helsingfors som kan vara intressanta för läsarna. Men vi behöver vara noggranna med att det inte uppstår felaktiga tolkningar av den situationen", säger *Hbl*'s chefredaktör.

Westend

Stubb säljer sitt hus i Westend – mäklaren: "Jävtligt kiva att han tog kontakt"

25 maj 2024 14:53

Esbo

Alexander Stubbs villa såld: "Gick för ett bra pris"

25 november 2024 16:12

I maj 2024 skrev *Hbl* att Stubb-villan i Westend var till salu och i november att villan var såld.

Tove Janssons "barndomshem" är såld

Lägenheten som kallats "Tove Janssons barndomshem" såldes snabbt. Men endast ett av rummen fanns i lägenheten där författaren växte upp.

Lägenheten på Skatudden i Helsingfors som har marknadsförts som **Tove Janssons barndomshem** är nu såld. Det berättar fastighetsförmedlaren **Matis von Schantz** som ansvarade för försäljningen av lägenheten på Lotsgatan.

Lägenheten fick nya ägare på onsdagen (22.5), efter att ha dykt upp på marknaden i fredags. Bostaden är en fyrrummare på 164 kvadratmeter och försäljningspriset var 998 000 euro. En skuldandel på 190 000 euro efter en renovering tillkom också.

von Schantz avslöjar inte vad den slutliga köpesumman landade på, men säger att den låg "våldigt nära" det begärda priset, alltså 1,2 miljoner euro. Lägenheten hade flera intresserade köpare, den var i slutet av försäljningen.

ten **Gustaf Estlander** och färdigställdes 1906.

Enligt *HBL*'s uppgifter var det ändå endast ett av de fyra rummen i lägenheten som ingick i Tove Janssons barndomshem, eftersom lägenheterna i huset formats om under åren.

Detta bekräftar också von Schantz. Enligt informationen han fått fanns största delen av det ursprungliga barndomshemmet i grannbostaden.

Jag är inte hundra procent säker på vilka rum som ingick, säger von Schantz.

Han är däremot säker på att den stora ateljén i lägenheten – som han kallar – "det finaste rummet" – fanns i barndomshemmet.

Köparen har varit medvetna om att bara ett rum var det som ingick i barndomshemmet.

Det stora ateljérummet i den sålda lägenheten på Lotsgatan hemmet där Tove Jansson växte upp. FOTO: BO LIV

Jag skulle inte säga att det finns något problem. Jag har gått igenom hela lägenheten med köparna, och de har köpt den för att de tycker om hurdan lägenheten är.

HBL får inte veta vem köparna är. Tidigare har von Schantz sagt

där. Bland andra **Alvar Cawén**, vilken han nämner i annonsen.

Det riktigt speciella i lägenheten är det stora rummet och dess "grymma" historia, säger von Schantz.

Kända personers husförsäljning kan krypa över nyhetströskeln och intressera en del läsare.

4.7.2025

VN

INVIKING AV K-RAUTA HANGÖ

Många öppningserbjudanden!

RAUTA

7-18 10 8-15

VÄSTRA NYLAND

TYÖVAATTEET ARBETÄÄDÄR

Ny adress för klassisk affär

Traditionell handelsekspert

Plastera de färdigbetonade golv

Lärorik kvitt löst på tvätt och besöksrum

5000 € ENEMÄN

533,75 €

Nyheter

Järnaffär i Hangö öppnar på nytt ställe

Johan Ekblad flyttar sin järnaffär till en större och mer ändamålsenlig plats. Han vill modigt utmanas på en konkurrensrik marknad.

En järnaffär har flyttat till en större lokal. Västra Nyland publicerar järnaffärens annons bredvid två nyhetssidor om järnaffären. Chefredaktören uppger att hon inte lade märke till placeringen och säger att tidningen strävar efter att undvika dylika "krockar".

Vasabladet publicerar ofta advertorialer. Den här texten är en annons men på grund av ett tekniskt fel har annons-markeringen fallit bort uppger Vasabladets chefredaktör.

Journalisten har gjort en genomgång av finlandssvenska dagstidningar (på fastlandet) för att leta efter möjlig smyg-reklam. De exempel som valts har inte behandlats av Opinionsnämnden för massmedier. Exemplet kommenteras av Opinionsnämndens ordförande och tre chefredaktörer.

När blir en annonsörs synlighet på nyhetsplats smygreklam?

Marcus Floman, text • Heli Saarela, grafik

Enligt *Journalistreglerna* ska gränsen mellan annonser och redaktionellt material vara tydlig för läsaren. Men känner vi igen smygreklam i de svenskspråkiga medierna?

Finskspråkiga tidningar har bara på 2020-talet prickats 19 gånger för smygreklam, av Opinionsnämnden för massmedier (OFM). Som jämförelse har nämnden kommit fram till ett fällande beslut för smygreklam i svenskspråkiga medier i Finland endast två gånger – på 30 år.

Är det verkligen så ovanligt med finlandssvensk smygreklam eller är tröskeln att anmäla tveksamma fall högre i ankdammen?

Journalisten gjorde en genomgång av finlandssvenska dagstidningar med smygreklam-glasögonen på näsan. Tre fall har valts ut – de kommenteras sedan av **Eero Hyvönen**, ordförande på Opinionsnämnden, och berörda chefredaktörer:

En bostadsmäklare som i synnerhet förmedlar lyxlägenheter i Helsingfors södra stadsdelar har enligt *Journalistens* genomgång köpt 48 helsidesannonser med hans egna försäljningsobjekt i *Hufvudstadsbla-*

det sedan 2021. Företaget han representerar har köpt ytterligare 49 helsidesannonser under samma period. En helsida i *Hbl* kostar i dag 4100–5500 euro.

Samma mäklare har sedan 2021 period intervjuats minst 10 gånger i *Hbl*. I sex av fallen har han intervjuats uttryckligen för att i positiva ordalag berätta om en lyxlägenhet som just då varit till salu eller som han nyligen sålt. I de artiklar där han intervjuats i egen sak har *Hbl* valt att publicera mäklarens marknadsföringsbilder och i ett fall även planlösningen till en lyxlägenhet som varit till salu.

En lokal järnaffär har den 4 mars 2025 köpt en halvsidesannons på sidan två 2 i *Västra Nyland*. Både på paradsidan (sid. 3) och på sidan 4 toppar tidningen med en stor nyhet att samma järnaffär flyttat till en ny adress.

Ett företag har avtalat om en så kallad advertorial i ett redaktionellt annons-samarbete med *Vasabladet*. I texter där ett företag betalat för annonsutrymmet ska tidningen tydligt markera att det är fråga om en annons.

Men i just det här fallet finns det ingen "annons"-markering på *Vasabladets* webbplats.

VAD SOM ÄR SMYGREKLAM ELLER inte avgörs i sista hand av Opinionsnämnden för massmedier.

Opinionsnämnden konstaterar i sin tillämpningsguide för *Journalistreglerna* att positiv publicitet om ekonomiskt viktiga aktörer kan vara okej så länge "artikeln kan motiveras av allmänhetens behov av att få veta och den journalistiska beslutanderätten inte överläts utanför redaktionen".

Nämnden konstaterar också att tröskeln för smygreklam kan överskridas "även om det inte fanns någon medveten strävan att göra reklam".

Opinionsnämndens ordförande **Eero Hyvönen** tar en titt på de tre exemplen. Han slår i den här artikeln inte fast om något av exemplen skulle leda till ett fällande beslut, utan han uttalar sig allmänt om frågan.

"Om journalistens egna bidrag är litet, till exempel så att ett pressmeddelande används oredigerat eller om reklambilder används, då kan det vara fråga om smygreklam", säger Hyvönen.

Eero Hyvönen konstaterar att medier inte omotiverat ofta borde favorisera ett intervjuobjekt på bekostnad av andra om den intervjuade har

Det handlar inte nödvändigtvis om smyg reklam i en enskild publicering utan om att helheten blir smyg reklam.

Eero Hyvönen, ordförande på Opinionsnämnden

en ekonomisk koppling till mediet. Detta för att det inte ska uppstå en misstanke om smyg reklam eller att beslut kring innehåll flyttats till någon utanför redaktionen.

”Man måste också tänka på om det finns en slags strukturell koppling mellan annonsör och en redaktion. Det handlar inte nödvändigtvis om smyg reklam i en enskild publicering utan om att helheten blir smyg reklam.”

I FRÅGA OM JÄRNAFFÄRSANNONSEN och artikeln bredvid om samma affär säger Eero Hyvönen att det inte enbart är placeringen som avgör om det är smyg reklam eller inte. Om en artikel har ett journalistiskt grepp utan starka reklamaktiga element kan en publicering försvaras.

För ett år sedan prickades *Äänekosken Kaupunkisanomat* av Opinionsnämnden för en publicering där tre olika företagsrepresentanter intervjuades i en artikel – på samma uppslag publicerades företagens annonser.

Hur är det då med den redaktionella annonsen i *Vasabladet* som saknar annonsmärkning?

Hyvönen kan inte fälla ett definitivt avgörande i frågan, men på ett allmänt plan anser Opinionsnämnden att advertorialer är oproblematiska så länge de tydligt märks med orden ”annons” eller ”kommersiellt samarbete”.

De senaste åren har Opinionsnämnden kommit fram till flera fällande beslut per år för smyg reklam i finskspråkiga medier, men bara två prickningar på 30 år i Svenskfinland.

Kan det vara så att tröskeln att anmäla på något vis är högre på svenskspråkigt håll?

”Det är fullt möjligt. Två fällningar för smyg reklam inom loppet av 30 år är en väldigt låg siffra.” ●

Två fällande beslut för smyg reklam i Svenskfinland sedan 1994

- *Hufvudstadsbladet* har två gånger fällts av Opinionsnämnden för massmedier för publiceringar där gränsen mellan redaktionellt material och en annons inte varit tydlig.
- 1994 fick *Hbl* en anmärkning för brott mot god journalistisk sed då tidningen i en redaktionell text på första sidan uppmanade att läsa en annonsbilaga som var ett kommersiellt samarbete mellan Svenska teatern och *Hbl* (*”Läs allt om Hype”*).

- 2015 fick *Hbl* en anmärkning för att ett annonsuppslag om Helsingfors bokmässan inte tydligt markerats med orden ”annons”. Uppslaget påminde om en kulturartikel trots att det var fråga om en så kallad advertorial. I sitt svar till Opinionsnämnden uppgav *Hbl* att ordet ”annons” fallit bort i redigeringen på grund av ett mänskligt misstag.

Chefredaktörerna svarar

Vad säger då chefredaktörerna för tidningarna i våra exempel?

Bostadsmäklaren, som också är en stor annonsör, intervjuas ofta av *Hbl* om bostäder som han själv säljer. Vad tänker *Hbl*:s chefredaktör **Kalle Silberberg**?

”Enskilda lägenheter kan vara intressanta för en tidning med lokalt fokus och i de fallen är det ofta mäklaren som har bäst information om det objektet.”

Silberberg framhåller att *Hbl* skriver mycket om bostadsmarknaden och intervjuar många olika personer.

”Som tidning ska man gärna försöka variera sina intervjupersoner i möjligaste mån. Alltid blir det inte så – man kanske återkommer ganska ofta till personer som visat sig fungera bra som intervjuobjekt och det här gäller ju alla ämnesområden.”

Det är enligt Silberberg viktigt att läsare inte får uppfattningen att betydande annonsörer intervjuas oftare än andra i samma bransch.

”Sannolikt behöver vi fästa uppmärksamhet vid den här frågan. Men visserligen är det så att en viss mäklare förmedlar en ganska stor del av de lägenheter i Helsingfors som kan vara intressanta för läsarna. Men vi behöver vara noggranna med att det inte uppstår felaktiga tolkningar av den situationen”, säger Silberberg.

Västra Nylands chefredaktör **Marina Holmberg** säger att publiceringen av två sidor nyhetsmaterial om en järnaffär precis efter en annons av samma järnaffär var ett sammanträffande.

”Jag kände inte till att järnaffären hade köpt en annons den dagen. Annonsförsäljarna säljer annonser och vi skriver redaktionella texter. När det gäller placering av annonser och artiklar så försöker vi undvika sådana här krockar som det blev den här gången tyvärr. Vi märkte helt enkelt inte att annonsen och nyheten blev så nära varandra”, säger Holmberg.

Marina Holmberg ser artikeln om en affär efter ett generationsskifte som en tydlig lokalnyhet som intresserar läsarna.

Vasabladets chefredaktör **Niklas Nyberg** är förvånad över att ”annons”-markeringen fallit bort i den advertorial som *Journalisten* hittat på *Vasabladets* webbplats efter en Google-sökning. Nyberg säger att annonsen inte längre går att komma fram till via *Vasabladets* sajt. Annonsen, inklusive en gul ”annons”-balk, var synlig på sajten under den tidsbestämda period som annonsören betalat för.

”Att annons-balken försvunnit verkar bero på en teknisk bugg efter att advertorialen för länge sedan avpublicerades. I våra system kan vi se att den märks med den gula balken då den var publicerad.”

Trots att tidningen försökt avpublicera advertorialen så kan den hittas via Google och läsas på *Vbls* sajt.

”Jag har nu bett våra utvecklare undersöka vad det är som skett och att åtgärda saken”, säger Nyberg.

Marcus Floman

Jobbet som lokalreporter gav otippat socialt trumfkort

Jag befinner mig på en 40-årsfest i Lojo. Jag känner ingen förutom min sambo och hans syster, jubilarer. Alla är äldre än mig, finskspråkiga och från olika håll i landet.

Samtalet flyter en aning trögt, sådär som det kan göra med helt främmande människor utan uppenbara gemensamma nämnare. Bordsgrannens hela kroppsspråk signalerar social osäkerhet. En viss nervositet infin- ner sig; hjälp vad ska vi lyckas tala om – tills det framkom- mer att han driver en firma som utför reduktionsfiske av mört och braxen. Då har vi plötsligt ett gemensamt sam- talsämne som räcker väl för resten av måltiden.

Under mina år på *Åbo Underrättelser* skrev jag om att minska övergödningen genom att fiska upp karpfiskar. Jag skrev också många artiklar om att vi borde börja äta lokal "smartfisk", "vildfisk" eller "skräpfisk" (kärt barn har många namn) istället för norsk lax, som är ett ekolo- giskt sämre val.

Utan arbetet på lokaltidningen skulle jag antagligen inte känt till fenomenet reduktionsfiske. Än mindre hade jag kunnat ställa engagerade frågor om ämnet till en in- bunden främling, och få igång ett för båda parter (tror jag) helt angenämt samtal.

BEGREPPET "ALLMÄNBILDNING" fick en helt ny innebörd för mig när jag började arbeta på lokaltidning. I snabb takt fick jag sätta mig in i frågor rörande någon liten insekt, utreda skyddsprogram för Östersjön eller intervjua en direktör vid Aktia som främst var känd som dragspelsmu- siker i Kimitoön.

Den speciella lokaljournalistiska allmänbildningen har visat sig vara ett socialt trumfkort i fler sammanhang än festen i Lojo. När jag cyklade Skärgårdens ringväg och

blev bjuden på middag hos en familj i Iniö tog samtalsäm- nena aldrig slut, eftersom jag har skrivit så många artiklar om färjeförbindelser, servicenätverk och övriga levnads- förutsättningar i den stora åboländska skärgården.

För den lokala demokratin är ytterligare nedskärningar i lokaljournalistiken en oroande utveckling.

Personligen är det en stor ynnest att ha fått ta del av vitt skilda människors levnadsvillkor. Men att jag som jour- nalist har kunnat ta del av andra människors berättelser, innebär också att dessa människor fått läsa om sådant som angår dem och deras vardag långt borta från rikspo- litikens centrum.

LOKALJOURNALISTIKEN ÄR dessvärre hårt ansatt, och det är inget nytt fenomen. I en medierapport som förra reger- ingen beställde talar man om så kallade nyhetsöknar, ett resultat av alla nedskärningar under 2010-talet. Och nu går storsläggen över Yles finska lokalredaktioner på grund av politikernas sparkrav. På vissa orter ryker nästan hälften av reporterna.

Snart är det kommunalval och för den lokala demo- kratin är ytterligare nedskärningar i lokaljournalistiken en oroande utveckling. ●

Emma Strömberg ● Skribenten är frilansjournalist i Åbo.

MEDIENYTT

Uteblivna stöd chockar filmbranschen

Undervisnings- och kulturministeriets (UKM) har publicerat årets lista på sina beviljade understöd för konst- och kultur- organisationer. På grund av regeringens nedskärningar delas i år 2,2 miljoner euro mindre ut än 2024.

Reaktionerna från kulturbranschen har synts brett på sociala medier – många var chockade över stöd som gått från tiotals tusen till noll. Dokumen- tärskaparnas förening Dokumenttikiltas stöd kapa- des helt och hållet. Förra året fick man 25 000 euro. Ordförande **Arthur Franck** kallar beskedet en kall- dusch för föreningen och anser att inverkan på fäl- tet framförallt är psykologisk.

"Det påverkar för tillfället mest stämningen, men an efter också verkligheten – hur starka, ambitiösa och modiga filmer som görs i Finland."

Film- och mediearbetarnas förbund i Finland (SET) fick heller inget stöd från UKM i år. Förra året fick man 16 000 euro, men i den senaste ansökning- en stipulerades att det allmänna understödet i regel är minst 20 000 euro.

"En enskild medlem får lyckligtvis intressebevak- ning via Journalistförbundet, vilket också var den viktigaste orsaken till att vi anslöt oss", säger SET:s sekreterare **Laura Honkanen**. Förbundets egna tid- ning *Lehtiset* har gått runt helt på stödet från UKM och tidningens framtid är nu oviss.

Under det senaste året har finansieringen till Centralen för audiovisuell mediekultur Avek halv- erats, Finska filmstiftelsen har inte höjt på bidra- gen trots stigande produktionskostnader och på Yle görs kraftiga nedskärningar. En ny undersökning från Arbetshälsoinstitutet visar att två av tre inom film- och tv-branschen lider av psykiska symptom. UKM:s beslut är alltså en av många negativa sig- naler som branschen tagit emot den senaste tiden.

"Man kan gott tala om att branschen är i kris. Konst kommer att skapas fast man drar bort alla pengar, men är det ett sådant samhälle vi vill ha", frågar Franck.

Hanna Nordenswan

FOKUS

Heta Saxell kättilöi humanististen aineiden oppimateriaaleja

Nina Erho, teksti • Meeri Utti, kuva

Otavan kustannustoimittaja **Heta Saxell** esitteli maaliskuussa *Kajo*-sarjan oppikirjailijoille neljäsluokkalaisten tehtäväkirjan ensimmäiset taittovedokset.

”Ensireaktio oli, että kivalta ja värikkäältä näyttää”, Saxell sanoo.

Kajo on alakoulun elämänskatsomustiedon oppimateriaalisarja. Työryhmä tekee parhaillaan omaa tehtäväkirjaa, oppikirjaa ja opettajan digimateriaaleja kolmas-, neljäs- ja viidesluokkalaisten oppiaineesta ei ole aiemmin ollut omia oppikirjoja alakoulun eri vuosiluokille.

”On poikkeuksellista päästä tekemään luokka-asteen ensimmäistä kirjaa. Normaalistihan kaikesta on edellinen versio.”

Saxell toimittaa humanististen aineiden oppimateriaaleja. Hän auttaa opettajia materiaalien käsikirjoittamisessa, käsittelee ja kuvatoimittaa ne sekä sovittaa eri ammattilaisten työt yhteen.

”Projektinhallintaahan tämä oikeastaan on”, Saxell sanoo.

Moni oppimateriaaliprojekti kestää vuosia.

”Kun tekijäryhmä oppii tuntemaan toisensa, yhteistyö helppottuu koko ajan.” •

Heta Saxell (kolmas vasemmalta) kokoustaa oppikirjailijoiden kanssa Otavalla perjantain ja lauantain kerran kuussa. Kajo-sarjan työryhmään kuuluvat muun muassa opettajat Pinja Herttovuo (vas.), Matti Rätty, Matti Mäkil kangas ja Karoliina Määttä.

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän yliopistonopettaja Jyväskylän yliopistossa.

Väärin käytettynä kohdalla-sana on täysin turha

Donald Trump ja Vladimir Putin puhuvat molemmat imperialistien tavoin, mutta Trumpin kohdalla puheita pyritään ymmärtämään.”

Edellisen kaltaiset virkkeet panevat pohtimaan, miten tuosta riesasta ei kerta kaikkiaan päästä eroon.

Yhtä varmaa kuin törmätä lööpeissä päivän Putiniin on bongata melkein mistä tahansa tekstistä kielenhuoltajien klassikkoinhokki *kohdalla*.

Tavallisessa käytössään *kohdalla* ilmaisee paikkaa (esim. *pysähtyä jäätelökioskin kohdalla*). Sanaa käytetään kuitenkin liian usein tarpeettomasti postpositiona, kuten ”epäreiluuden tunteen juuret ovat monen *kohdalla* lapsuudenkokemuksissa”.

Lähes kaikki postpositioturhuudet voi korvata suomalla ajatuksen suomen sijamuodoille. Esimerkin voisi vallan mainiosti todeta tiiviimmin: *Epäreiluuden tunteen juuret ovat monella lapsuudenkokemuksissa*.

Kohdalla-sanan tärkeilevä käyttö tuomitaan monissa kielioppaissa muoti-ilmaukseksi. Sanoisin, että muotia

se on yhtä paljon kuin kirkkaanpunainen kynsilakka tai vaalea trenssitakki – voiko trendata, jos ei ole koskaan unohtunut?

Kielenhuoltajat ovat aiemmin paheksuneet ilmausta muun muassa *Virittäjä*-lehdessä (1961), *Kielikellossa* (1981) ja *Helsingin Sanomien Kieli-ikkunassa* (2000). Trendien kertaantumisen nimissä nyt taitaa olla sopiva aika muistuttaa *kohdalla*-postposition paperinmakuisuudesta.

Ei se kyllä tekstiä mitenkään selkeytä. Mitä mahtaa tarkoittaa, että ”Erikan kohdalla moni provosoituu jo siitä, että Erika on Erika”? Entä jos vain jättäisi kaksi ensimmäistä sanaa pois?

Koomisimmillaan *kohdalla* on silloin, kun sen tulkitsee kirjaimellisesti. Jos ”**Suzanne Innes-Stubbin** kohdalla musta tyylikäs asu korosti hänen kauniita mittasuhteitaan ja pituuttaan”, tulee väistämättä mieleen, että tasavallan presidentin puoliso poseeraa catwalkilla erinäisten muotiluomusten seassa. Ei kai sellaista sentään tarkoiteta. ●

TUTKITTUA

Journalistiksi valmistuvat haaveilevat pitkästä työsuhteesta

Vakaa palkkatyö houkuttelee journalistiksi valmistuvia. Sen sijaan media-alalle ominainen silpputyö innostaa vain harvoja.

Tämä käy ilmi tutkimuksesta, joka julkaistiin vuoden 2024 viimeisessä *Media & viestintä* -lehdessä. Siinä joukko median ja viestinnän tutkijoita seuraa 43 suomalaisen uraa journalistiksi valmistumisesta vuonna 2020 vuoteen 2023.

Seuranta toteutettiin haastatteluiden ja kyselyiden avulla. Tutkimusta rahoitti Helsingin Sanomain Säätiö.

Perinteisesti journalistiopiskelijat ovat hakeutuneet enimmäkseen toimittajan ammattiin. Nykyään median ammattikenttä näyttää kuitenkin muuttuneen laveaksi. Journalistien oletetaan liikkuvan joustavasti muun muassa journalismin ja viestinnän tehtävien välillä.

Tutkijat halusivat selvittää, näkyykö tämä ilmiö vastavalmistuneiden journalistien urapolulla.

Liikkuvuutta arvioitiin muun muassa analysoimalla työllistymistä ja taloudellisen pääoman

sekä kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman kertymistä valmistumisen jälkeen.

Tulosten perusteella mediakenttä on jakautunut selvästi eri ammattialoihin. Tutkitut työllistyivät lähinnä sille alalle, jolle he olivat jakson alussa suuntautuneet. Journalismiin suuntautuneista tuli journalisteja, viestintään suuntautuneista viestijöitä.

Työsuhteen muodoista ylivoimaisesti suosituimmaksi osoittautui pitkä palkkatyösuhte. Vain harva seuratuista pyrki suuntautumaan freelanceriksi tai yrittäjäksi. Media-alalle ominainen työuran silppuisuus koettiin lähinnä ulkoiseksi pakoksi.

Tutkijat yllättyivät, miten suoraviivaisesti monet vastavalmistuneet etenivät kohti media-alan ydintä. Joka viides osallistuja oli seurannan lopussa saavuttanut paikan esihenkilö- tai asiantuntijatehtävässä alallaan arvostetussa organisaatiossa.

Tutkimustulokset eivät ole sovellettavissa koko median ammattikenttään. Tutkijoiden mukaan

tulokset kuitenkin horjuttavat kaikkein radikaaleimpia käsityksiä alan muutoksista. Journalistiksi valmistuvien ura vähintään käynnistyy edelleen melko perinteisellä tavalla.

Juha Matias Lehtonen

Johannes Ijäs, 51, aloitti 31. maaliskuuta *Iltalehden* politiikan toimittajana. Sitä ennen hän työskenteli lähes yhdeksän vuotta SDP:n julkaisemassa *Demokraatissa* eduskuntatoimittajana. Aiemmin hän oli lähes kolmetoista vuotta kristillisyhteiskunnallisessa *Kotimaa*-lehdessä ja teki hetken aikaa Kirkkohallituksen tuottamaa *Horisontti*-ohjelmaa Ylelle. Ijäs on valtiotieteiden kandidaatti ja teologian maisteri.

Demokraatista Iltalehteen siirtyvä Johannes Ijäs on kallellaan journalismin suuntaan

Mikä veti Iltalehteen?

Minun juttuni on aina ollut politiikan toimittaminen. Paikalla ei ole niin suurta väliä, mutta *Iltalehdessä* on hyvä porukka ja **[Juha] Ristamäki** on hyvä esihenkilö. Lisäksi toimintus on tehnyt hyvää tutkivaa journalismia. Uskon, että sitä on tässä iässä minunkin vielä mahdollista oppia. Lähtöpäätös ei ollut helppo, koska *Demokraatti* on ollut hyvä työpaikka.

Miten paljon Iltalehden suuret lukijamäärät vaikuttivat lähtöpäätökseesi?

Pyrin olemaan ajattelematta niiden kooka, enemmän se lähinnä kauhistuttaa kuin houkuttaa. Uutisten tekemisessä on sama vastuu riippumatta mediasta tai sen koosta. **Miten arvoit Iltalehden lukijoiden suhtautuvan taustaasi SDP-lehden toimittajana?**

Iltalehti julkaisee kaikista puolueista uutisia ja kommentteja, jotka eivät aina ole kohteelleen suotuisia. Varmasti minun taustani otetaan uutisen tai kommentin yhteydessä esiin, mutta uskon, että lukijat unohtavat taustani pian. Puoluelehdistä on aina lähdetty isompien lehtien toimittajiksi, joten tämäkään ei ole mikään ihmeellinen siirto. **Politiikan toimittajien yhteiskunnalliset painotukset ovat jatkuvan spekuloinnin kohde. Mihin suuntaan olet itse kallellaan?**

Toimittajalla ei saa olla mitään agendaa,

ja siihen pyrin itsekini. Vaikka *Demokraatti* on puoluelehti, se on saanut kiitosta journalistisesti tehdyistä jutuistaan. Toimittajan pitää kunnioittaa haastateltavaa ja antaa hänen tuoda omat näkemyksensä esiin. Jos siinä onnistuu, julkisuudessa keskustelevat useammin haastateltavat kuin toimittajat.

Pitäisikö politiikan toimittajien yhteiskunnalliset arvot selvittää?

Pikaisesti ajateltuna ei, mutta koska me edustamme mediaa ja journalismia ja vaadimme muilta avoimuutta, niin kyllä meidän pitää tätäkin selvitystä puolustaa.

Mikä on tähänastisen urasi kohokohta?

Olen saanut tehdä töitä media-alalla vuodesta 2002 lähtien, seurata intohimoisesti politiikkaa ja selvinnyt tässä [media-alan] hullunmyllyssä. Jutuista kollegani **Simo Alastalon** kanssa tehty selvitys eduskunnan kyselytunnin aikana käydyistä viestinvaihdosta kansanedustajien ja avustajien välillä on jäänyt mieleeni.

Ketkä ovat ammatillisia esikuviasi?

Ihailen **Suvi Hautasen** ja **Hanna Grästenin** täsmällisyyttä ja perehtyneisyyttä, **Timo Haapalan** intoa ja rytmiä tekstissä, **Teija Sutisen** kykyä selittää vaikeat asiat ymmärrettävästi sekä **Teemu Muhosen** taitoa käsitellä isoja asioita.

Manu Marttinen

Muusikot sekaisin

Olin 15 vuotta sitten iltapäivälehden viihdetoimittajana töissä erään kansan rakastaman muusikon hautajaisissa. Omaiset olivat toivottaneet median tervetulleeksi kirkon ulkopuolelle, ja viihdetaiteilijat antoivat haastatteluja ennen hautajaisten alkua.

Huomasin, että kirkkoa lähestyi erittäin tunnettu muusikko P vaimonsa kanssa ja menin pyytämään häneltä haastattelua. Muusikko P kertoi hyvin avoimesti suhteestaan vainajaan sekä henkilökohtaisesta elämästään. Haastattelun jälkeen soitin toimitukseen ja sanelin jutun verkkotuottajalle.

Toimitukseen palattuani ihmettelin, miksi artikkeliani muusikko P:stä ei ollut julkaistu verkossa, vaikka olin saanut hyvän haastattelun. Verkkotuottaja harmitteli, ettei hän ollut löytänyt hautajaispaikalta otettua valokuvaa muusikko P:stä. Ihmettelin asiaa, sillä olin varma, että yksi lehtemme kuvaajista oli ottanut kuvia muusikko P:stä.

Aloin käydä läpi valokuvia, jotka oli tulostettu ja levitetty deskin pöydälle. Löysin nopeasti kuvan haastattelemastani muusikosta ja hänen vaimostaan. Kuvan tiedoissa luki kuvattavan nimi.

Hän ei ollut muusikko P. Hän oli muusikko K, vähemmän tunnettu ja aktiivisen uransa päättänyt muusikko, joka ei ollut viime vuosina juuri esiintynyt julkisuudessa. Kuvaa katsoesani tajusin, ettei hän myöskään ollut lainkaan saman näköinen kuin muusikko P.

Olisin halunnut häipyä paikalta vähin äänin, mutta pelkäsin, että haastattelu päätettäisiin julkaista ilman kuvaa. En siis voinut muuta kuin kertoa totuuden sekoilustani.

En edelleenkään keksi yhtäkään järkevää selitystä sille, miksi sekoitin nämä kaksi aivan eri näköistä, joskin saman aikakauden muusikkoa toisiinsa.

Kati Pukki

Kirjoittaja on freelancetoimittaja ja kirjailija.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

YLE JOUTUI KORVAAMAAN NUUTTI TAKKISELLE KETJUTETUT MÄÄRÄAIKAISUUDET

Janne Flinkkilä, teksti • Heli Saarela, kuva

Pitkä ja kuormittava prosessi on vihdoin ohi. Se vei pääkopasta tilaa vuosikaudet”, toimittaja **Nuutti Takkinen** sanoo.

Takkinen, 43, voitti Yleisradiota vastaan käymänsä työsuhderiidat määräaikaisten sopimusten ketjuttamisesta Helsingin hovioikeudessa maaliskuussa. Asiaa oli aiemmin käsitelty käräjäoikeudessa kesällä 2023.

Yle tuomittiin maksamaan Takkiselle yhteensä 36 795 euroa korvauksia. Ylen maksettavaksi koituvat myös 147 509 euron oikeudenkäyntikulut.

Takkinen sanoo Journalistiliiton tuen olleen hänelle ratkaisevan tärkeää. Riitautus sai alkunsa keskusteluillalla loppuvuodesta 2019, kun Takkinen meni liiton juristin **Tuomas Aallon** juttusille.

Viiden vuoden väännön jälkeen Takkinen ja Aalto ovat tyytyväisiä tuomioon. Sekä käräjä- että hovioikeus olivat Takkisen kannalla.

”Silti olo on ristiriitainen. Yle on minulle rakas talo ja paikka, jossa kasvoin ammattilaiseksi. Surullista, että tähän jouduttiin, vaikka asiasta yri-

tettiin keskustella parin vuoden ajan ennen oikeuteen lähtemistä”, Takkinen kertoo.

Samaan aikaan osuivat myös Ylen mittavat muutoseuvottelut.

”Olen sydän syrjälläni seurannut sitä moukrointia.”

TAKKINEN TYÖSKENTELI YLELLÄ yhteensä noin 15 vuotta. Määräaikaisia sopimuksia kertyi kaikkiaan 42. Riidan ytimessä oli vuodesta 2015 alkanut jakso, jolloin Yle solmi hänen kanssaan perätysten 20 määräaikaista sopimusta. Useimmat niistä koskivat *Puoli seitsemän* -ohjelman sijaisuuksia.

Koska Takkinen työskenteli heikommalla työehtosopimuksella kuin vakituiset kollegat, hän sai samasta työstä käytännössä alemmaa palkkaa, eikä hänellä ollut oikeutta työterveyspalveluihin, vuosilomiin tai perhevapaisiin.

Hovioikeus arvioi, ettei toistuvilla määräaikaissuorituksilla ollut laillista perustetta vaan ne johtuivat budjettisyydestä. Tuomion mukaan työsuhde olisi

tullut muuttamaan vakituisiksi elokuussa 2016.

Vuoden 2021 lopussa Takkinen siirtyi Yleltä Nelonen Medialle, jossa hänet vakinaistettiin urheiluohjelmien tuottajaksi alle vuodessa. Hovioikeuden mukaan hänen irtisanoutumisensa oli seurausta Ylen lainvastaisesta menettelystä.

”Tuomion jälkeen puhelin piippasi pari päivää liki tauotta”, Takkinen sanoo.

”Kollegat kiittelivät, että vihdoin joku katsoi tämän loppuun asti. En ole ainoa, joka on ollut Ylellä vuosikaudet pätäkä- ja silppuputkessa, vaikka jokainen case on toki omanlaisensa.”

Journalistiliiton juristi Tuomas Aalto toivoo, että tuomio selkeyttää Ylen käytäntöjä.

”Olemme saaneet liiton jäseniltä useita yhteydenottoja Ylen kyseenalaisista määräaikaissuorituksista. Tämä ratkaisu antaa nyt selvää osviittaa siitä, missä raja kulkee.”

Ylen työsuhdepäällikkö **Manu Laapas** kieltäytyi kommentoimasta aihetta. Tuomiosta uutisoivat heti tuoreeltaan *Ilta-Sanomat*. •

LAKKO ON TYÖNTEKIJÄN PERUSOIKEUS

Journalistiliitto oli lakossa 8. maaliskuuta. Sen piirissä olivat elokuva- ja tv-tuotantoa koskevan työehtosopimuksen mukaiset työt. Lakko oli poikkeuksellinen, koska se oli liiton ensimmäinen lakko 37 vuoteen. Vuosikymmenien aikana olemme antaneet eri sopimusaloillemme lakkovaroituksia, mutta sovinto on aina löytynyt ennen lakon toteutumista. Journalistiliitto ei siis ole erityisen ”lakkoherkkä”, vaan pyrkii aina ensi sijassa neuvotteluteitse sopuun.

Lakko oli poikkeuksellinen myös siksi, että se oli monille liiton jäsenille uusi työtaistelukeino. Muiden alojen lakot ovat tuttuja mediasta, mutta tällä kertaa liiton jäsenet joutuivat pohtimaan, mitä lakossa oleminen tarkoittaa käytännössä. Miten reagoida, jos työnantaja pyytää kertomaan tuelleko töihin lakkopäivänä?

ENNEN LAKKOPÄIVÄÄ työnantajaa edustanut Palvelualojen työnantajat (Paltta) sanoi tiedotteessaan, että työnantajalla on oikeus kysyä, tuleeko työntekijä töihin vai ei. Työoikeuden emeritusprofessori **Seppo Koskinen** totesi *Demokraatti*-lehden haastattelussa, että työntekijällä ei ole velvollisuutta kertoa, tuleeko hän lakkopäivänä töihin vai ei.

Laki ei varsinaisesti kiellä työnantajaa kysymästä, mutta kertomisvelvoitetta työntekijällä ei ole. Meidän mielestämme se oli yritys murtaa laillinen lakko.

Vaikutti siltä, että myös työnantaja oli lakon alla uusien asioiden edessä. Työnantaja ei kunnioittanut työntekijän perusoikeutta ja leimasi Journalistiliiton lakkoon painostajaksi, vaikka teimme juuri sen minkä jokainen ammattiliitto tekee

lakon aikana eli kertoo jäsenilleen heidän oikeuksistaan.

Työntekijöillä on oikeus olla lakossa. Kun työehtosopimus ei ole enää voimassa ja alkaa niin sanottu sopimukseton tila, on lakko laillinen. Suomen perustuslakiin kuuluu ammatillinen yhdistymisvapaus ja siihen työtaisteluoikeus. Suosittelemme jokaiselle tämän oikeuden merkityksen pohtimista. Perusoikeudet ovat jokaisen demokraattisen yhteiskunnan perusta.

ME NEUVOTTELIJAT emme tavoittele lakkoo, mutta tarpeen vaatiessa otamme keinon käyttöön. Näin järjestelmä toimii. Emme voi velvoittaa muita kuin omia jäseniämme osallistumaan lakkoon, mutta työehtosopimuksiin neuvotellut lakia paremmat säädökset tulevat kaikille työntekijöille, myös liittoon järjestäytymättömille. Siksi jokaisen työntekijän kannattaa pohtia, miten toimii, jos oma työ asetetaan lakkoon.

Sopimuksen syntymisen jälkeen olen saanut kiitosta, mutta suurin kiitos kuuluu teille jäsenet. Ilman teidän jäsenyyttänne, osallistumistanne lakkoon ja yhteiseen rintamaan, tämä ei olisi ollut mahdollista.

Elokuva- ja tv-alan työehtosopimus syntyi lopulta valtakunnansovittelijan ehdotuksella 13. maaliskuuta. Sopimus sisältää työssäjaksamista parantavia muutoksia, tasa-arvoiset perhevapaat ja tietenkin palkankorotukset.

Työnantajat saivat madallettua korvauksia matkustamisesta vapaa-aikana. Ennen kaikkea työnantajat ostivat työrauhaa seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. ●

Marika Väisänen ● Kirjoittaja on Journalistiliiton työehtoasiantuntija

Sanomalehtimies 2/1955 muistutti journalistien vastuusta kielenkäyttäjänä.

Kielipoliisi "kurvan" kimpussa

Vaiikka en ole virheellisyksien keräilyä harjoittanut, vaan olen esittänyt ainoastaan muutamia sellaisia 'kielikukkasia', jotka koneeni ääressä istuessani ovat mieleen johtuneet, voisin niitä sentään luetella paljon, hyvin paljon, mutta jääkööt – ainakin tällä kertaa.”

Näin ripitti kollegoitaan **John Zidbäck** *Sanomalehtimie*hessä 2/1955 ja jatkoi luettelemalla joukon kielikukkasia.

Zidbäckin hampaisiin joutuvat muun muassa ilmaiset ”viimeiset tiedot” ja ”olla tietoinen”. Erityisesti kirjoittajaa kismitti kuitenkin sana ”kurva”.

”Ette varmaankaan tiedä sen merkitystä, sillä jos tietäisitte, ette sitä käyttäisi”, Zidbäck kirjoittaa.

Hän ei itsekään tohdi suoraan käyttää sanan synonyymiä, vaan tyytyy vihjaamaan sen merkitsevän ”ainakin itämurteessa sellaista naista, joka ammatikseen pahamaineisilla kaduilla pyydystelee sekä herroja että narreja”.

Kirjoittajan tyrmistykseksi sanasta oli alettu käyttää adjektiivia ”kurvikas”.

”Jos teitä rakkaat ammattisareni, joku sanoisi ’kurvikkaaksi’, saatte häntä lyödä korvalle, vihan puna kohotkoon poskillenne ja loukatun kunnianne nostamat kyyneleet saavat esteettömästi valua kauniista silmistänne poskillenne pilaamaan ’make-uppinne.’”

Marja Honkonen

Toimittaja ja taiteilija erikoistui terveysjournalismiin

TOIMITTAJA JA TAITEILIJAA
TUIJA HALMEKOSKI
14.6.1960 LAHTI – 9.1.2025 HELSINKI

Tuija Halmekoski kuoli aivoverenvuotoon Helsingissä tammikuussa. Hän oli 64-vuotias.

Halmekoski teki elämäntyönsä aikakauslehdissä erikoistuen terveysjournalismiin. Alan työt hän aloitti *Etelä-Suomen Sanomien* kesätoimittajana. Valmistuttuaan Tampereen yliopistosta vuonna 1986 hän työskenteli ylioppilaskunnan *Aviisi*-lehdessä toimittajana ja toimitussihteerinä. Sitten hänet valittiin kaupunkilehti *Cityn* Tampereen painoksen päätoimittajaksi vuonna 1987.

Halmekoski aloitti 1989 *Annan* toimittajana. Hän viihtyi *Annassa* pari vuosikymmentä, perusti perheen ja sai kaksi lasta.

Vuonna 2012 hän siirtyi Sanoma Magazinesin *Iiris*-lehteen. Hän toimi lehden viimeisenä päätoimittajana ennen sen lopettamista 2013. Sitten hän työskenteli *Me Naiset Sport*-lehden, *Hyvän terveyden* ja *ET Terveyden* toimittajana ja esihenkilönä.

KUVA: PIIA ARNOULD

Halmekoski jäi eläkkeelle *ET*-lehdessä tammikuussa. Hän oli odottanut vapautta ja uutta suuntaa elämäänsä. Hän oli lyhentänyt työaikaansa, jotta saattoi opiskella Helsingin taiteilijaseuran kuvataiteen perusopinnoissa, joista valmistui 2022.

Mökillään Hemmilässä Tuija maalasi, sienesti ja teki kädentöitä sekä osallistui Kalkkisten luontoa kaivoshankkeelta suojelevan kansanliikkeen toimintaan.

Tuija Halmekoski antoi meille esimerkin siinä, että ihmisen kuuluu tavoitella tasapainoa ja onnea elämäänsä.

Riitta Lehtimäki ja Sari Salonen

Kirjoittajat ovat Tuija Halmekosken ystäviä ja pitkäaikaisia työtovereita.

Peloton toimittaja pienen ihmisen asialla

TOIMITTAJA HANNU KARPO
5.3.1942 HELSINKI – 18.3.2025 VIHTIJÄRVI

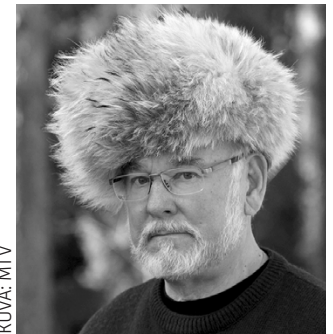
Hannu Karpo käveli 1960-luvun alussa opiskelijaboksiini Turussa. Hän tarvitsi yhteyshenkilöä ja tunnisti toisen radiolaisen. Syntyi runsaat 50 vuotta kestänyt ystävyys.

Karpo oli ainutlaatuinen tv-journalisti. Hän työskenteli Yleisradiossa vuosina 1958–1981, aluksi Nuorten ohjelmissa ja vuodesta 1963 ajankohtaistoimituksessa. MTV:ssä hän toimi vuosina 1983–2007 itsenäisenä tuottajana Pallosalama-yhtiönsä kautta.

Lyhyt hyppäys printin puolelle oli päätoimittajuus *Seurassa* 1980-luvun alussa.

Karpo oli uran alusta alkaen utelias, idearikas, peloton ja oikeudenmukainen. Hän oli yksi ensimmäisistä revolverijournalisteista Yleisradiossa. Liikennejutut yhdessä *Enska Itkosen* kanssa loivat pohjan Karpo-brändille karvalakkeineen. *Karpolla on asiaa* oli läpimurto. Ohjelmasta tuli television yleisöosasto ja enemmänkin. Karpo otti kasvottoman byrokratian pih-

KUVA: MTV

deissä olevien kansalaisten asiat käsittelyyn. Vaikka syntyi oikeusjuttuja, niistä yksikään ei johtanut tuomioon. Faktat pitivät.

Empaattisuus ja pienen ihmisen arvostaminen näkyi siinäkin, että Hannu piti yhteyttä haasteltaviinsa ympäri maata. Hannu oli paljasjalkainen helsinkiläinen, silti parhaiten hän viihtyi syrjäseuduilla ja Lapissa.

Kauneudentajua ja herkkyyttä kuvaa hänen rakkautensa ruusuihin ja orkideoihin.

Tauno Äijälä

Kirjoittaja on viestintäneuvos ja Hannu Karpon ystävä.

Värikäs persoona viihtyi Saimaalla

TOIMITTAJA TYTTI SALONEN
28.10.1944 HELSINKI – 12.2.2025
LAPPEENRANTA

Journalistiliiton pitkäaikainen aktiivi, toimittaja **Tytti Salonen** (os. **Räisänen**) kuoli 80-vuotiaana vakavaan sairauteen.

Tytti Salonen asui ja työskenteli Imatralla lähes koko ikänsä. Ura lehdistössä alkoi 1970-luvulla *Saimaan Sanomissa*, aluksi konttorinhoitajana, myöhemmin toimittajana.

Pisimpään Tytti Salonen työskenteli *Uutisvuoksessa*. Noin 30 vuoden työrupeama päättyi eläkkeelle jäämiseen vuonna 2010. Työtoverit muistavat hänet huumorintajuisena, laajasti verkostoituneena, tarkkanäköisenä ja suorapuheisena ihmisenä.

Tytti Salonen toimi aktiivisesti Suomen Journalistiliitossa ja palautettiin liiton ansiomerkillä. Hän oli *Uutisvuoksen* pääluottamusmies vuodet 1996–2009 ja Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys ISSY:n kantavia voimia. ISSY:n

KUVA: UUTISVUOKSI

puheenjohtajana hän toimi vuodet 2000–2005 ja liittovaltuutettuna vuosina 2002–2006.

Vapaa-ajalla Tytti Salonen viihtyi sienimetsässä ja Saimaalla. Viime vuosien terveyshuolet eivät estäneet häntä nauttimasta elämästä ja roolista mummona. Hän leikitti ja viihdytti lapsenlapsiaan, vaikka siten sohvalta käsin. Sieltä käsin hän opetti myös rakasta aviomiestä ope- roimaan keittiössä ja loihtimaan kunnon aterioita. Ohjakset pysyivät käsissä loppuun asti.

Jarmo Hämäläinen, Anu Pakarinen ja Antti Suoninen

Kirjoittajat ovat Tytti Salosen pitkäaikaisia kollegoja ja ystäviä.

Intohimona valokuvaus

VALOKUVAAJA LEHDISTÖNEUVOS
JORMA POUTA
9.4.1946 LEPPÄVIRTA – 4.3.2025 HELSINKI

Helsingissä sairauskierteeseen kuollut **Jorma Pouta** oli 78-vuotias. Hän viihtyi unelma-ammattissaan valokuvaajana runsaat 44 vuotta. Poudan ura alkoi valokuvaajajärjittelijänä tammikuussa 1965 *Savo*-lehdessä. Armeijan jälkeen hän työskenteli 1966–1971 valokuvaajana *Savon Sanomissa*, josta hän siirtyi Lehtikuvaan. Lehtikuvavuosien 1971–1980 jälkeen Pouta muistetaan *Seuran* valokuvaajana vuosilta 1980–2009, minkä jälkeen hän jäi eläkkeelle.

Pouta voitti valokuvaajana yhdeksän arvostettua kansainvälistä tai kansallista palkintoa. Hän voitti esimerkiksi Vuoden Urheilukuva -palkinnon vuosina 1972, 1989 ja 1993. Vuoden 1972 Urheilukuva **Lasse Virénin** kaatumisesta Münchenin olympialaisissa on yksi Poudan tunnetuimmista kuvista.

Pouta sai tehdä ammattikuvaa-

KUVA: TOMMI TUOMI

jana rakastamaansa työtä, johon hänellä riitti intohimoa eläkevuosinakin. Harmonikan soitolla ystäviään vapaalla ilahduttanut Pouta kuunteli mielellään klassista musiikkia ja oopperoita omin käsin rakentamistaan hifilaitteista.

Presidentti **Sauli Niinistö** nimitti Poudan joulukuussa 2018 ensimmäisenä valokuvaajana lehdistöneuvokseksi. Lehdistöneuvos-arvonimeä on myönnetty Suomessa 1990 alkaen. Pouta on 15. lehdistöneuvos.

Hannu Teider

Kirjoittaja on Jorma Poudan ystävä ja toimittajakollega Seurassa.

Journalistikoulutus Tampereella täyttää 100 vuotta!

Tampereen yliopiston journalistikoulutus viettää 100-vuotisjuhlaa perjantaina 3.10.2025.

Juhlaan kuuluu ilmainen päiväjuhla Tampereen yliopistolla sekä Paja Kongressissa järjestettävä maksullinen iltajuhla. Juhla on tarkoitettu kaikille tiedotusoppia ja journalistiikkaa Tampereella opiskelleille niin entisille kuin nykyisille opiskelijoille ja muille sidosryhmille.

Ilmoittautuminen juhlaan alkaa 5.5.2025 klo 12.00. Ilmoittautuminen ja lisätiedot julkaistaan tapahtuman verkkosivuilla **journalistikoulutus100vuotta.fi** sekä Instagram-tilillä **@journalistikoulutus100vuotta**

Tervetuloa mukaan juhlistamaan koulutuksen suurta merkkipaalua!

KOKOUKSET

KJ:n vuosikokous

Kymenlaakson Journalistien vuosikokous pidetään yhdistyksen mökillä Haminan Neuvottomassa. Kokouksen päätteeksi yhteinen ruokailu.

Aika: La 26.4. klo 14

Paikka: Kymenlaakson Journalistien mökki, Häränholmi 15, Neuvoton, Hamina.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 15.4. mennessä, halibeib@hotmail.com. Ilmoitathan myös ruokarajoitteista. Kimppakyydit suositeltavia vähäisen parkkitilan vuoksi.

Järjestäjä: KJ

MUUT

Savo-Kainuun journalistiyhdistyksen 100-vuotisjuhla

Savo-Kainuun journalistiyhdistyksen jäsenille tarkoitettuna 100-vuotisjuhlassa on luvassa hyvää ruokaa, juomaa, seuraa ja musiikkia. Ilmoittautuneille lähetään lisätietoa ohjelmasta ja menusta sekä maksuuyhteys ennen tilaisuutta.

Aika: La 17.5. klo 18

Paikka: Kuopion Klubi, Kuninkaankatu 10, Kuopio.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: 9.5. mennessä, heinoans@gmail.com tai p. 050 411 6362.

Ilalliskortti 30 euroa.

Järjestäjä: SKJ

Mediatyöläisen aivoterveys

Työskentelemme työntehtävistä riippuen uutis-, viesti- ja kuvavirrassa, mikä haastaa aivojen kantokykyä monin eri tavoin. Keskeytyksiä tulee runsaasti ja työtehtävät vaativat jatkuvaa priorisointia.

Psykologian tohtori **Mona Moisala** kertoo vinkit aivojen hyvinvoinnin ylläpitämiseen hektisessä työelämässä. Koulutus on suunnattu HSJ:n, RTTL:n ja SFJ:n jäsenille.

Aika: Ma 28.4. klo 17–18

Paikka: Teams tai Journalistiliiton toimisto, Ympyrätalo, Helsinki.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Helsingin Seudun Journalistien verkkosivut: hsj.fi. Lähiosallistuminen 23.4. ja Teams 25.4. mennessä. Tapahtuma on osallistujille maksuton, mutta esteen sattuessa muistathan perua ilmoittautumisesi. Ilmoittamatta poisjäännistä peritään 15 euron maksu.

Järjestäjät: HSJ, RTTL ja SFJ

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalisti.fi/ilmoittajalle

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Tule oppimaan, miten journalismia tehdään eläinlähteisesti!

SEY Suomen eläinsuojelu järjestää maksuttoman eläinlähteisen journalistien verkkokoulutuksen 15.5. klo 14–16 Teamsissa.

Ilmoittautumiset maanantaihin 12.5. mennessä.

sey.fi/koulutus

Joonas Immonen, 24

- *Ilta-Sanomien* toimittaja vuoden 2024 toukokuusta lähtien. Keskittyy pääasiassa tutkivaan journalismiin.
- Työskennellyt *Maaseudun Tulevaisuudessa* politiikan toimittajana 2023–2024.
- Yhteiskuntatieteiden opiskelija Tampereen yliopistossa.
- Suuri Journalistipalkinto 2023 Vuoden alueellinen juttu -kategoriassa kuntien valmiussuunnitelmia käsittelevällä jutulla ja Suuri Journalistipalkinto 2024 Vuoden juttu -kategoriassa jutulla *En ole mikään rasisti, mutta*.

Ilta-Sanomien toimittaja Joonas Immonen teki jutun Lucia-neidon kohtaamasta rasistisesta kirjoittelusta. Vaikeinta jutun tekemisessä oli Immosen mielestä päätöksellisuuden välttäminen. "Vaikka toimittajalla olisi minkälaisia omia näkemyksiä ja ajatuksia aiheesta, jutun pitää kertoa ilmiöstä ja siinä pitää kuulua haastateltavien ääni."

Joonas Immonen tykkää hankalien kysymysten esittämisestä

Suomen Kuvalehden taloustoimittajan Jarmo Raivion valinta

"*Ilta-Sanomien* toimittajan **Joonas Immosen** viime joulukuussa ilmestynyt juttu *En ole mikään rasisti, mutta oli ajatuksia herättävää käyttöjournalismia*. Idea oli yksinkertainen: Immonen soitti viidelle ihmiselle, jotka olivat sosiaalisessa mediassa kommentoineet rasistisesti Lucia-neidon valintaa. Heitä pyydettiin perustelemaan sanomisiaan tarkemmin. Torjunta oli ajoittain vahvaa mutta kysymällä kiihottoman neutraalisti Immonen sai muun muassa **Jukalta, Sepolta ja Arja-Liisalta** vastauksia, jotka avasivat lukijalle näkymän suomalaisen arjen rasismiin."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Johanna Erjonsalo, kuva

Ilta-Sanomien toimittaja **Joonas Immonen** soitti joulukuussa 2024 viidelle yksityishenkilölle ja kysyi, miksi nämä kommentoivat Facebookissa rasistisesti Lucia-neito **Daniela Owusua**.

"Aika usein, jos tarvitsee laittaa joku koville tai esittää hankalia kysymyksiä, tehtävät ohjautuvat minulle. Pidän sellaisista tehtävistä", Immonen sanoo.

Owusu on ensimmäinen tummaihoisen Lucia-neito. Hän joutui sosiaalisessa mediassa tuhansien rasististen viestien kohteeksi. Immosen juttu ilmestyi 19. joulukuuta.

Immonen valitsi haastateltavikseen **Arja-Liisan, Jounin, Sirpan, Sepon ja Jukan**, koska heidän puhelinnumerosa löytyivät julkisista lähteistä ja heidän kommenttinsa "kuvastivat koko vyöryä". Ennen puheluita Immonen mietti, pitäisikö yksityishenkilöitä käsitellä eri tavoin kuin haastatteluihin tottuneita vallanpitäjiä. Hän päätyi siihen, että ei tarvitse.

"Jokainen on vastuussa sanomisistaan, ja he olivat tarkoittaneet kommenttinsa julkiseen levitykseen. Se tekee myös heistä vallankäyttäjiä", Immonen sanoo.

Haastatteluissaan Immonen jahtaa loogisia, eksakteja vastauksia jankkaamalla kysymyksiä. Silti hän pyrkii olemaan myös asiallinen, ystävällinen ja tahdikas.

"Toimittajan tehtävä ei ole muuttaa maailmaa tai tuomita ihmisiä vaan tuoda esiin, miten he perustelevat ajatuksiaan. Tein haastateltaville selväksi, että haluan kuulla, miksi he tekivät näin, mutta ilman julistamista tai paasaamista, miten rasismi on omasta mielestäni väärin."

Jutun ilmestyttyä Immonen sai paljon kyselyjä, miksi lehti antoi palstatilaa esimerkiksi ihmiselle, joka kertoo olevansa etnonationalisti. Immonen vastasi, että media ei voi esittää, että arjen rasismia ei ole olemassa, koska sitä on.

"Hyssyttelyä hedelmällisempää on selvittää ja kertoa, miksi ihmiset ajattelevat niin kuin ajattelevat. Lukijoilla on oikeus tietää, miten Lucia-neitoa netissä kommentoidaan."

Immosen juttu syntyi "suurin piirtein yhdessä iltapäivässä" ja tarvitsi vain keveää editointia. Maaliskuussa se palkittiin vuoden juttuna Suuri Journalistipalkinto -kisassa. Immonen yllättyi palkinnosta, koska "juttu on tosi simppei stoori". Toisaalta hänestä on tärkeää, että juuri se palkittiin.

"Juttu sanoittaa vaikeaa ja monisyistä ilmiötä yksittäisten ihmisten kautta. Se myös osoittaa, että vuoden jutun ei välttämättä tarvitse olla pitkä tutkiva projekti eikä palkinnon saajalla takana kymmenien vuosien uraa." •

